

19. Major Christian Andreas Hjort
1819—1843.

20. Capitain Wedege
1843—1858,

da han tog sin Afsked og forflyttede til Frosten, hvor han snart efter døde.

21. Ritm. P. J. Major
1858—1876.

døde 1876.

22. Capt. Isaach Georg Rosenvinge,
1876—1892.

fød 1812, Officer 1838, Capt. 1849. Sees i 1877 af Enken efter Major at have tilkøbt sig Husebygningerne paa Statens Grund «Høvringen» for 2400 Kr.

Døde som Kommandant 11/3 1892. Rosenvinge var den sidste Kommandant paa Munkholmen.

MUNKHOLMENS STATSFANGER.

Peder Griffenfeldt (Schumacher).

1680—1698.

Griffenfeldts Historie findes, foruden mange andre Steder, omstændelig beskrevet i Skillingsmagasin 1843, 4de Aargang, v. dens Pag. 89.

Da dette Navn er noksom bekjendt i Trondhjems By, og det nu snart er 200 Aar efter, idet han hensad paa Munkholmen i 18 Aar, hiidsættes af Lit. Lexikon følgende i Uddrag:

Griffenfeldt er født i Kjøbenhavn 24/8 1635, hvor hans Fader var Vinhandler, Moder Maria Motzfeldt. Reiste med Kongl. Stipendium i 10 Maaneder udenlands. 1664 blev han Sekretær i det danske Cancelli og kort efter Geheimearchivar og Kongl. Bibliothekar. 1665 Assessor i Cancellikollegiet, 1668 Obersekretær, 1671 nobiliteret, samt ophøiet i Grevestand og fik Tønsberg (nu Jarlsberg) Grevskab. 1674 Patron for Universitetet og Tydsk Rigsgreve. Faldt 1676 i Unaade, beholdt Livet, men mistede alt sit Gods og sine Midler og hensattes paa Munkholmen, efter i 4 Aar forud at have sat i Arrest i Kjøbenhavn. Fra Munkholmen løsladt 1698, men døde i Trondhjem Aaret efter, 1699, i nuværende Frue sogns Almueskole i Strandgaden (Olaf Trygvessøns Gade No. 17). Døde sammesteds hos Madam Anna Kyhn 11. Marts 1699.

Efter H. H. Müller boede han hos Enke efter Lektor Ramm, Datter af Kommandør Kyhn; hun boede hos Toldforvalter og Kjøbmand Treschow, hvor senere Raadmand Klingenberg boede og det i en grundmuret Bygning inde i Gaarden, i hvilken den Stue, han havde beboet, senere skal være kaldet «Murstuen».

(Er netop den samme Gaard som Frue Sogns Friskole i

Strandgaden). Henvises til Griffenfeldts Levnet, omstændelig beskrevet ved Rothe, Brandt, Baden og fl. Afdøde Organist Tellefsen, tilføjer at Griffenfeldts Bibliothek, bestemt til at bortauktioneres, brændte i 1679 i København.

Ved Griffenfeldts Løsladelse var Peder Krogh Biskop i Trondhjem, Griffenfeldts Avindsmand. Daae fortæller: «Hvad som særdeles bestyrker vor ovenfor udtalte Formodning (at Krogh nemlig ved Hjælp af sin Slægtning, Jfr. Moth, Chr. den 5tes Frille, blev befordret til Biskop i Trondhjem), er den Efterretning, vi besidde, om at en af Kroghs første Handler i Trondhjem var, som det heder efter «høiere Befaling» at anstille en Undersøgelse hos Griffenfeldt, som ved Biskopens Ankomst allerede paa 9de Aar havde hensiddet paa Munkholmen. Maitressen og hendes Parti har ganske vist netop af den Grund ønsket at see P. Krogh, som allerede fra tidligere Dage skal have været Griffenfeldts personlige Uven, paa Trondhjems Bispestol for yderligere at kunne kontrollere og ydnyge sit Offer. Kroghs «Undersøgelse» endte med at Griffenfeldt mistede alle sine Haandskrifter, ja endog for Fremtiden alt Skrivemateriale.

I Archiv for Historie og Geografi, Aargang 1826, findes en Optegnelse over Griffenfeldts Baare, hans Levninger, der maa være førte over til Danmark, idet Kisten henstod i Wæhr Kirke i Aarhus Stift indtil 1788, da den af Familien henflyttedes i egen Begravelse i samme Kirkes vestre Ende, Kisten restaureret og af Luxdorph givet saadan Gravskrift:

«Her lagdes Griffenfeldt, og hædres dansk Blod og Dyd af Efterslægten». I 1820 befandtes Kisten meget brøstfældig og blev da indlagt i en ny Kiste, Amtsprovst Schmidt, Sognepræst til Wæhr og Nebel Menigheder i Aarhus Stift, fortæller i et Brev, dat. 31. Juli 1822, at han overvar Kistens Aabning og saa Støvet af denne mærkelige Mand. «Dog til Støv var Legemet endnu ikke blevet. Det laa, hvad Skelettet angaar, helt og sammenhængende, i den Stilling, hvori det var kistelagt, med foldede Hænder, saa at hver Finger saaes ganske kjendeligt; og det lod, som en Rest Hud endnu tildækkede Benene. Det samme var Tilfælde med Ansigtet, hvis øverste Del med tillukte Øine saavel som den øverste Del af Næsen, ligeledes havde Spor af forørret Hud. Derimod var den nedre Del ufuldstændig. Paa Hovedet var

anbragt et Næt, formodentlig af Silke, Haar kunde man ikke skjelne. Den øvrige Del af Legemet var indsvøbt i Linned, til dels forraadnet, og trindt omkring forsynet med Lavendelkoste, omviklede med sorte Silkebaand. Saavel Baandene som Blomsterne var ufortærede. Kisten var forøvrigt fyldt med Humle. —»

Melkior Augusts Sønnesøn, omtaler Griffenfeldts Ankomst til Munkholmen saaledes: «Først in Junio (1676) (1679?) ankom til Trondhjem det Kongl. Krigsskib Antonette, hvorpaa var Oberst Schulz, som med sig førte forrige Grev Griffenfeldt, nu «Skomager» kaldet, hvilken strax af Skibet blev opført og sat i Fængsel paa Munkholmen, hvor han sad fængslet i 18 Aar, fra 1680 til 1698, efter forud at have tilbragt 4 Aar i Fængsel i København. Under hans Ophold paa Munkholmen var en Major Skeen Kommandant der. Han havde en Søn, Thomas, der fik sin Undervisning hos Fangen, indtil Gyldenløve ankom (1685). Denne Tyran berøvede ham hans Bøger og Papirer og forjagede bort baade Skeen og Sønnen. Befæstningen paa Munkholmen sees i denne Tid at bestaa af:

1 Capitain med Gage	228 Rdlr.
1 Lieutenant „ „	136 „
1 Sergeant „ „	57 „
2 Korporaler „ „	91 „
1 Tambur „ „	37 „
32 Gemene „ „	973 „
Og andre Betjente:	
1 Stuck Capitain med Gage	218 Rdlr.
1 Archelimester „ „	57 „
6 Konstabler „ „	273 „
1 Feltskjærer „ „	62 „
1 Stockerknekt „ „	30 „

tils. 48 mand med løn 1273 Rdlr. (2162)

Kommandantens Søn kommer tilbage 1698 som Hofpræst i København og foreviser Griffenfeldts Befrielsesdokument. Griffenfeldt forlader da Stedet og opholder sig i Trondhjem, hvor han døde i det paafølgende Aar af Stensmerter.

I 1875 udkom et høist interessant Skrift: «Fangen paa Munkholmen, dramatisk Billede», af A. Munch.

Kommerceassessor Peter Rysel

1725—1730.

Præst Mag. Hans Troyell

1725—1740

Begge i Aaret 1725 ved kongelig Kommission dømt fra Liv, Ære og Gods, men benaadet af Kongen med Hensættelse, for Livstid paa Munkholmen. Rysel havde i nogle Aar været konstitueret ene-Magistrat i Skien, og Troyell havde fra Landsbypræst i Sjælland banet sig Vei til Christianshavn Sognekalde i Kjøbenhavn, dermed fortæller Pontoppidan at han sammenskrev en del Breve i Ciffere, hvortil han selv udfandt en Nøgle og aabenbarede siden disse Breve for Regjeringen, som om det var en hemmelig med de Svenske ført Korrespondance, han havde været lykkelig nok til at opdage.

I Aaret 1725 vilde han nu ved et lignende Middel gjøre en endnu større Lykke, og i Forening med den ovennævnte Rysel, der især lededes af Hævn mod nogle høitstaaende Personer, af hvem han troede sig forurettet, angav han ved Hoffet, at de vare komne paa Spor efter en farlig Konspiration, og fremkom med den opdigtede Beskyldning mod Dronning Sophia og hendes Familie, at de ville omstyrte Souveræniteten; men da Sagen blev nærmere undersøgt af en Kommission, blev begge befundne at have faret med Opspind.

Rysel blev løsladt af sit Fængsel i 1730 ved Kong Christian den 6tes Tronbestigelse, hvorimod Troyell forblev fængslet til sin Død i 1740. (And. Hoyers: Fried, 4ten Leben, og 2ter Th. S. 175—178).

Af Uddrag af Munkholms Arkiv hidsættes:

- a. Er en lang Akt, Ryssel anklaget for Skanskrifter mod Kongen (nævnes 7. Mai og 11. Juni 1725).
 - b. En do., nærmere Forklaring over Ryssels Skriverier der synes at vidne om Mandens Galskab.
 - e. Do. Navngiver en del høiere Embedsmænd som utroe, at hele Landet staar uden Redning & c.
 - d. Do. Fremkommer Ass. Ryssel med denne forfærdelige Expression, at det forenede Herredømme er saa yderlig at Deres Majestæt har ikkun det blotte Kongs Nafn tilbage.
- Endvidere Beder hand at Deres Majst. sig ikke fra sin Re-

gjerling vil absentere, og udi een aparte Billet til Præsten paa Christianshavn, Magister Hans Troyell ønsker at Gud vil see til Majestæten, saa de ikke skulde faae see deres Majestæts Afveigen fra sin Regjering.

- f. Om Hr. Statholder Dittlef Wibe har Ryssel udi et Brev til Deres Majestæt gjort denne Beskyldning at Hr. Statholderen tænker at forraade Deres Majestæt i Henseende at holde Deres Majestæt i Mørket om Faren, som er saa stor.
- g. Trudslar eller Klager over flere Embedsmænd, at der er flere som vil kuldkaste Souveræniteten. Paalægges at bevise sine Beskyldninger, 14 Dages Frist. Af alt Foregaaende, hvoraf Assessor Ryssel end ikke det aller ringeste har kunnet bevise, sees da fuldkomment hvor dumdristig og skamløs hand haver været i at torre bringe Deres Majestæt slige ublue og udi hans egen galne og forvirrede Armer sammie meddelte og opspundne Usandfærdigheder til at forurolige D. M. Vores allernaadigst Arve-Konge og Herre.

Denne Forestilling, Kjøbenhavn 5. Juli 1725, og undertegnet af 10 høie Personer gaar ud paa, «at Assessor Ryssel bør have forbrudt Ære og Gods, og siden han desuden med skammelig Løgn, skriftligen har villet sætte saa mange Deres Kongl. Majest. Høie Embedsmænd den skjændigste Skamfeil paa, idet han har angivet og beskyldt dem for Forræderi, bør han derfor efter Loven ansees som en Forræder samt staaes til Kagen og bære Stene af Byen.

Kjøbenhavn 5. Juli 1725.

(de 10 Underskrifter).

- h. Angaar Kongens Dom at Ryssel stryges til Kagen og at bære Sten ud af Byen derfra forskaanes, men degraderet fra hans forhen havde Karakter og Værdighed og henføres til Fæstningen Munkholm i vort Riige Norge, for der hans Livstid under sikker Forvaring og Varetægt at holdes saa at han ey Pen, Blæk, og Papiir, eller Communication med nogen skal tilstædes. At Kone og Børn maa beholde det overskydende af hans Midler.

Kjøbenhavn 16. Juli 1725.

Under vor Kongl. Haand og Signet
Friderich R.

Til forannævnte 10 Statsmænd.

Angaaende Magister Hans Troyell

hedder det:

- a. At dømmes for Skanskrifter; Forslag!

At H. Troyell har gjort sig skyldig i Crimini Majestatis og fremstiller at han for denne sine ukristelige, ugudelige og høist straffærdige, Mishandling og haarde Forgribelse imod Hendes Kongl. Majestæts Dronningens høie og hellige Person, bør efter Loven have forbrudt, Ære, Liv og Gods, den høire Haand hannem levendes afhugge, Kroppen at parteres og lægges paa Steigle og Hjul, og Hoved med Haande at sættes paa en Stang.

Actum Kjøbenhavn d. 3. Juli 1725.

- b. Kongl. Befaling at denne Dom skal oplæses for Delinqventen, ham selv til velfortjent Straf —, saa dog, efterdi vores høist elskelige kjære Gemahl Hendes Majst. Dronningen endskjønt hun høiligen og formastelig af benævnte Troyell, er bleven angreben, at dem hende medfødte særdeles Clemence og Naade, der ikke haver Behagelighed i Blodsudgydelse, end ogsaa i denne saa høist skyldiges for samme grove Delinqvent indstændig haver intercederet. Da haver Vi allerede i Henseende til saadanne hendes Høie og kraftige Forbøn, oven bemeldte Dom saaledes formildet, at Hans Troyell, for den ham Dicterte Livsstraf maa være befryet, dog skal samme hans præstelige Habit, der ingenlunde sømmer ham som paa Æren fældet er, afdrages, og skal han dernæst til Fæstningen Munkholm i vort Riige Norge henføres og der hans Livstid Arrest og under sikker Forvaring og Varetægt holdes, saa at hannem ey Pen, Blæk og Papir eller Communication med Nogen skal tilstædes, ligeledes have vi i Henseende til hendes Majestæt Dronningens Forbøn allernaadigst tilladt at hans Hustru og Børn, hvis af hans Formue, naar al beviselig Gield er betalt, overskyder til deres Underholdning og Subsistence maa beholde og have.

For Delinqventen denne vores Allern. Order naar Dommen først for hannem Publiceret at forelæse.

Dermed skeer vor Villie befalendes Eder Gud.

Skrevet paa vort Slot Rosenborg den 16. Juli 1725.

Under vor Kongl. Haand og Zignet.

Friederich R.

Til hiine 10 Kongl. Embedsmænd.

Sognepræst Peter Jacob Broch.

Af de Fanger, som have siddet paa Munkholmen før 1751, kjendes kun faa, deriblandt ovennævnte Broch, Sognepræst til Kinds Præstegjæld i Bergens Stift. Denne Mand, der iøvrigt skildres af Hatting som «en lærd, nidkjær og velbegavet Præst», blev ved Kongl. Resl. af 17. Februar 1741 aktioneret for en Kommission, fordi han havde besvangret sin afdøde Kones Søster, der før og efter Konens Død opholdt sig i Huset hos ham, hvorefter han selv havde absolveret hende og døbt Barnet i et fremmed Sogn. Han blev ved Kommissionens Dom tilfunden at straffes paa livet, men blev av kongen benaadet med Hensættelse for Livstid paa Munkholmen, hvorfra han dog efter nogle Aars forløb skal være frigiven.

At slutte af et Kgl. Resk. af 1742, synes det som om han i Begyndelsen har maattet tjene som Soldat, thi ved det nysnævnte Resk. blev befaleet, «at eftersom han paa hver Haand havde tre til Geværs Førelse ubeqvemme Fingre og desuden var beladt med Slag og saaledes uduelig til Soldat, skulde han paa Grund deraf forpleies som en anden, der var dømt til at arbeide i Fæstningen.

Kammerjunker Ahlefeldt,

Capitain Munthe,

Student Lorentz Angell,

samt **Fændrik Fr. Chr. Krüger.**

Ved Ritmester Bucks Tiltrædelse som Kommandant paa Munkholmen 29. Mai 1751 forefandtes ovennævnte Fanger.

Om de 3 første gives ingen anden Oplysning end at der berettes om Munthe at han «for sin Svagheds Skyld var permittert til Trondhjem» (maaske han sad her for Sindsvaghed), og om Ahlefeldt, at han blev frigiven under 2. December 1752 og udnævnt til Kommandant paa Helgoland i Holsten med Capitains Karakter, og hvor han endnu sees at være i 1764 og blev siden Major og Landsraad i Uetersen i Holsten. Der nævnes Tidsrummet 1751—1806. Døde i 1809.

Fendrik reforme Friederik Christian Krieger.

Hensad paa Munkholmen fra 13. Januar 1751 til 7. Mai 1806, «paa sin Faders Bekostning», altsaa i 55 Aar, fast Utroligt, og dog haves faste Data derfor. Havde begaaet «Forseelse» i Tjenesten og var tildels sindsvag. Efter Resl. af 7. Mai 1806 hedder det: «At Færnk Fr. Chr. Krieger, der siden 1751 har været som Arrestant paa Munkholmen, ved Kongl. Resl. frigiven, mod at hans Familie var forpligtet til at sørge for hans anstændige Underholdning saa længe han levede, da han havde en Arvekapital af 15,000 Rdlr.» Havde desuden 24 Sk. daglig af Staten. Antog dog ikke Benaadningen men forblev paa Munkholmen til sin Død der indtraf i Aaret 1806.

I Provst Thaulows Dagbog hedder det: Den 87 Aar gamle Færnk Kryger eller Krieger paa Munkholmen døde inat, 3die Juni 1806. Kryger eller Kriegers «Værelse» nævnes ofte af Hjort 1827. Af Munkholmens Archiv opsættes her i Uddrag ang. Krieger:

- a. Det kongl. Generalitets Collegium har under 29. f. M. tilkjendegivet mig som følger:

Efter Collegiets Skr. af 19. d. M. blev i Aaret 1751 Færnk af Trondhjems Garnison, Fr. Chr. Krieger, hos hvem af og til viste sig Forvirrelse i Hovedet, og som i denne Tilstand foretog sig straffærdige og subordinationsstridige Handlinger, hensadt i sikker Forvaring paa Munkholmen Fæstning, imod at hans Familie skulde sørge for hans Underholdning sammesteds. Fra ommeldte Færnk Kriegers Værge, General Adjutant og Kommandør Capt. Krieger, er efter foranførte Skrivelse, nyligen indkommen Ansøgning om at Færnikken nu maatte befries fra sit Fangenskab paa Munkholmen, hvor han endnu hensidder, og har Gen. Adjutanten derhos tilkjendegivet, at Færnikken eier en Kapital af 15000 Rdlr., som staar i Kjøbenhavns Overformynderi, hvoraf Renterne altid vil være tilstrækkelige til hans Underholdning, og hvortil Gen. Adjutanten som hans Værge, forpligter sig til at være ansvarlig.

Saa har Hs. Kgl. Majestæt hvem velbemeldte Collegium allernaadigst har foredraget denne Ansøgning, under 18. d. Md. derpaa allern. resolveret:

«At meerbemeldte Færnk Fr. Chr. Krieger, maa entlediges

fra sit Fængsel paa Munkholmen Fæstning, paa Vilkaar, at hans Familie skal være pligtig til at forsørge hans anstændige Underholdning, saa længe som han lever; hvilket herved anmeldes.

Trondhjem 7. Mai 1806.

G. F. Krogh.

Til Major Lehne.

- b. Afskrift af Resl. fra Fredrik 5te at Færnk Krieger hensættes i Munkholms Fæstning, hvor hans Fader Justitsraad Krieger hannem med det Fornødne forpleier.

Christianborgs Slot den 13. Januar 1751.

Frederik R.

C. Lerche.

Til Oberste Wleugel.

- c. Udskrift:

Os elskelige Velledle og Velbyrdige Peter Johan von Wleugel vores Oberste af Infanteriet og Kommandant udi vor Fæstning Trondhjem udi vort Riige.

a. Trondhjem.

- d. Fra Hof- og Stads Rets Procurator Storm, Kjøbenhavn 7. Decbr. 1793. Efter afgangne Kongl. Bygningens-Forvalter Severin Kriegers Død, bedes om Regnskab for Færnk Krieger.
- e. Krieger til Sønnech, Kjøbenhavn Decbr. 1797 (Gen. Adj. og Capitain i Sø-Etaten). «Om Krieger skulde døde, bedes om anstændelig Begravelse, haaber alt da jeg er i Familie med Meincke, Broch, Knudtzon, Lysholm, som bedes at ledsage ham til Graven.
- f. Fra Krieger til Lehne, Kjøbenhavn 22. April 1806. (Her benævnes Fangen Krieger som Oldingen).

Søger om Benaadning. (Fra Faderen): Paalægger Justitsraad Borgermester Knudtzon at bestemme alt hvad der kan være ham tjenligt. Ikke kan jeg nægte, det er mit inderlige Ønske, at Oldingen forlod Fæstningen. Men det er uvist om nogen paa en øm Maade kan bringe ham dertil. Skulde det ikke lykkes, da beroliger det mig, at han som frie Mand kan blive pleiet og behandlet af en agtværdig Familie, som deres,

med den Ømhed en ulykkelig Olding fortjener; i dette Tilfælde vil de behage at forene Dem med Hr. Justitsraad Knudtzon der kvartaliter vil avanceret Dem det bestemte. Det vilde være uerkjendtlig af mig i dette Tilfælde at bebyrde Deres gode Frue, foruden sin Uleilighed, med en specificeret Regning.

Krieger, Gen. Adjutant.

Lieutenant Pashow.

Indsat 29. December 1763, frigivet 15. April 1769, 6 Aar. Findes ikke i Hjorts Optegnelser. I selve Archivet findes til Uddrag her:

- a. Von der Osten til Komd. Major Einersén, Trondhjem, 2. Juli 1768: At Pashow maa refundere 6 Rdlr. aarlig for Sengeklæder fra 1. Octbr. 1764.
- b. Do. til do. i samme Anledning, 9. Juli 1768.
- c. Do. til do. 1. Octbr. 1768 angaaende Skrivelse fra Arrestantens Kone angaaende Lieutnantens svagelige Tilstand.
- d. Do. til do. 12. Novbr. 1768. At Arrest-Tiden for Lieut. Pashow maa regnes fra 27. April 1763, da den Kongl. Ordre om hans Arrest paa Munkholmen er udkommen, eftersom han fra saadan Tid er blevet forpleiet og anseet som Arrestant.
- e. Do. til do. 27. August 1768. Spørgsmaal om der er Plads paa Munkholm for en Person af Christiansand ved Navn Christian Mørck, samt om Beretning hvor mange Arrestanter der nu er, samt hvilke de ere.
- f. Do. til do. 15. April 1769, at Pashow skal udbetales 4 Rdlr. 9 Sk. ved Arrestens Udtrædelse.
- g. Do. til do. 28. April 1769, at Pashow nu, efter 6 Aar sættes paa fri Fod.

Lieutenant Bendix Ludvig Pflæg.

Denne Lieutenant Pflæg ses at være Indsat paa Munkholmen i 1764 for falske Vexler, paa Familiens Bekostning. Frigiven 14. Mai 1773.

Af Munkholms Papirer afskrives i Uddrag:

Paa en fra Majorerne Frederik Andreas og Christian Carl Pflæg indgiven og ved mig erklærede allerunderdanigst Ansøgning af deres Broder, forrige Lieutenant B. L. Pflæg, som efter

Kongl. Resl., paa hans Faders Ansøgning, er i Aaret 1764, blevet indsat paa Munkholmen Fæstning for Utroskab mod en privat Person, er nu under 29de pasato fulgt den Kongl. allern. Befaling, at han af bemeldte Fæstning maa løslades og sættes paa fri Fod, for at kunne sin øvirge Levetid opholde sig i Nordlandene.

Thi vilde Hr. Major og Kommandant behage at forkynde bemeldte Pflæg saadan kongl. Benaadning, og han af sin Arrest benaades.

Trondhjem 14. Mai 1773.

Von der Osten.

Til Her Major og Kommandant Einersén.

Pr. Lieutenant Iver Christian Sehestedt.

«Skal hensættes paa Munkholmen, paa sin Moders, Oberstinde Sehesteds Bekostning, Resol. 23. Mai 1767.» Var dimmitteret Pr. Lieutenant, fængslet for «Udsvævelser».

Af Munkholmens Arkiv findes en paa tydsk skrevet Beretning «an den auf Munkholmen commandierende Officer 23. May 1767», at demitterede Curashier Pr. Lieutenant I. C. von Sehestedt at sættes paa Munkholmen for Excesson seiner Mutter Obristinden von Sehestedt.

Hans Riiber.

Var Fange paa Munkholmen 1768, men paa en høist besynderlig Maade.

Efter H. H. Müllers Optegnelser hidsættes: «Uforklarlig Erklæring. Der handles om Løsladelse fra Munkholmen Fæstning af Hans Riiber, der uden at være Statsfange havde eget Værelse og brugtes som Skriver. Om ham yttres af Stiftsdirektionen: «Da denne H. Riiber savner al Anledning til Forargelse og Misgjerning, bliver han maaske sammesteds skikkelig af Nødvendighed.» Videre sammesteds: «Hvorudi egentlig hans Misgjerning har bestaaet, er mig ikke bekjendt. Men jeg formener, at da han har havt Leilighed til Pøniteren, kunde den allerunderdanigste ansøgte Løsladelse vel bevilges, naar han umiddelbar fra Fæstningen, blev bragt tilskibs, og ført udenlands, dog saaledes at naar han igjen udi Kongens Riger og Lande lod betræde, han maatte forvente paa Livs-Tid som Slave paa Munkholmen Fæstning at blive hensat.»

Hos Hjort findes dette Navn ikke anført. Heller ingen Papirer i Munkholmens Archiv, 1878.

Hofjunker Friderik Carl Linstow.

Var Søn af Excellencen, Geheime-Konferentsraad Linstow, «maa formedelst Slag hensættes paa Munkholmen, efter Resl. af 2. Juli 1768, under Kommandantens Opsyn imod at hans Fader besørger hans Underholdning.» Denne Linstow var altsaa Fange samtidig med Leth og Falkenskiold og sees at have delt Værelse med førstnævnte Leth. En anden Beretning siger: «Hofjunker F. C. Linstow blev 2. Juli 1768 formedelst Sindsvaghed indsat paa Munkholmen, hvorfra han med Kongl. Tilladelse af Broderen blev afhentet 3. August 1775, altsaa efter et Ophold af 7 Aar. Broderen var «Kammerherre og Hofmester». Resol. af 1772 angaar Løsladelse «og mere følgagtig».

Af Munkholmens Papirer udsættes her i Uddrag:

- a. Hs. Kgl. Majst. haver, efter derom gjort allerund. Ansøgning, allern. bevilget: At Hans Excellence Hr. Geheime-Konferentsraad von Linstows Søn, Fr. Carl, som formedelst Slag hverken kan være sig selv eller andre til noget Gavn, og hidindtil har været under Kommandantens Opsyn paa Bornholm, maa tilbringe sin Levetid paa Munkholmen under Kommandantens Opsigt mod at han Fader besørger hans Underholdning samstedt, hvilken allernaadigst Efterretning, har skuldet bekjendtgjøre.

Trondhjem 2. Juli 1768.

J. W. von der Osten.

Til Major og Kommandant Einersen.

- b. Skrivelse fra von der Osten 1. Septbr. 1768 som Svar til Kommandanten, Einersen, at han ikke kan forhindre at Hofjunker Linstow maa sættes paa Munkholmen, uden at lade ham komme ind til Byen.
- c. Do. til do. 2. Juni 1775. Hs. Kongl. Majst. haver efter derom allern. Ansøgning, allern. bevilget: At den i Aaret 1768 formedelst Sindsvaghed paa Munkholmen Fæstning hensatte Fr. C. v. Linstow nu maa paa Requisition fra hans Broder, Hr. Kammerherre og Hofmester Linstow, løslades og være følgagtig; hvilket gives Hr. Major og Kommandant herved tilkjende,

paa det De, naar derom til Dem skeer Anmodning, ville udlade bemeldte Linstow af Arresten.

Trondhjem 2. Juni 1775.

Von der Osten.

Lieutenant Jørgen Ditlev Greve af Trampe.

Søn af Oberst Grev Trampe, var ansat ved Jydske Dragon-Regiment, formedelst Vidløftighed og slet conduite, indtil videre sat i Forvaring paa Munkholmen paa Faderens Bekostning, Resl. af 17. Decbr. 1768.

Naar han blev frigiven, findes ikke. Kom til Munkholmen 17. December 1768. Af Munkholmens Papirer uddrages her:

- a. Fra von der Osten til Einersen 17. Decbr. 1768. Andragende fra Oberst Grev Trampe at hans Søn, formedelst hans Vidløftighed og slette conduite, paa Faderens egen Bekostning, indtil videre, sættes i Forvaring paa Munkholmen.
- b. Do. til do. 4. Febr. 1769. Derfor Kgl. Resl.
- c. Do. til do. 15. April 1769. Brev fra Faderen med Ansøgning om Frigivelse for hans Søn, «i Henseende til det Haab han har givet om Forbedring, at Sønnen indtil videre maa forblive hos Faderen og forskaanes for den ham tiltænkte Arrest paa Munkholmen, dog saaledes, at samme skal staa ham aaben, saafremt han gjen forfalder til forrige Vidløftighed.»

Tillige beretter von der Osten, at der er gjort Forslag om at tage Krieger og Pfeugh tilbage, «men at sligt, efter Omstændighederne, ikke vil lade sig gjøre.»

Seneca Otto von Falkenskjold,

Dansk General, fød i Slagelse 15. April 1738, sad paa Munkholmen fra 1772 til 1777, 5 Aar.

Denne mærkelige Mand og Statsfange, har i et eget Skrift udgivet sit Levnetsløb og hvoraf her, som mere end almindelig interessant, hiidsættes i Uddrag:

Var Officer og blev, ifølge de Forholdsregler, som toges den 17. Januar 1772, bragt til Munkholmen, levede senere i Schweitz. Ud giver af: «Autentisk og høist mærkværdige Oplysninger om Greverne Struensens og Brandts Historie», «Germanien», begge dele paa Tydsk, oversat af Hansen, Kjøbenhavn 1847.

Falkenskjold traatte allerede i sit 13de Aar ind i et dansk Regiment. I Begyndelsen af Syvaarskrigen tog han Tjeneste ved det franske Regiment Elsas, og blev i Slaget ved Bergen let saaret, men i det ved Klosterfeld, saa haardt at han var udygtig til Tjenesten. Efter Freden 1762 ansattes han ved det dengang i Norge (Trondhjem?) staaende Inf. Regiment Delmenhorst, men reiste snart efter udenlands, gik 1768 i russisk Tjeneste som Oberstlieutnant ved Ingeniørerne imod Tyrkerne, men kaldtes snart efter af Struense i dansk Tjeneste, sendtes som dansk Gesandt til Petersborg, kom atter tilbage til Kjøbenhavn, hvor han snart øinede Uveiret (1772), og gav Struense Vink om at tage Forsigtigheds-Regler, men forgjæves. Skjønt fremmed for dennes Operationer blev han dog draget ind i hans Fald, kastet i Fængsel og dømt uden retlig Form til at miste Gods, Embeder, Værdigheder og forblive som Fange for Livstid i den ved «det fjerne Trondhjem under 64de Grad nordlig Bredde beliggende Klippefæstning Munkholmen.» Her sad han som Fange i 5 Aar, hvorefter han fik Tilladelse til at forflytte til Frankrig og levede der af en lille Pension samt af den tilbageblevne Formue, som han havde vidst at indsætte i fremmede Banker. I 1787 blev han tilbudt at gaa i Russisk Tjeneste, men søgte forgjæves dertil at erhverve den danske Regjerings Tilladelse. Han fik ogsaa (1788) Tilladelse til at komme tilbage til Kjøbenhavn, men blev utilfreds med Modtagelsen sammesteds og vendte tilbage til Lausanne, hvor han havde taget sit stadige Ophold. Her henlevede han sin Tid imellem Kort, Planer og Bøger, og nedskrev sine Memoirer, gjengivet i forannævnte Skrift. Han var af kraftig Legemsbygning, hans Anstand forraadte Krigeren; hans Vext af henved 6 Fod var vel proportioneret, hans mandige Skikkelse aandede Frihed og sværmede endog for den paa hans Tid indtrufne franske Revolution, skjønt han i Frankrig mistede en stor Del af sin Formue. Paa Munkholmen lagdes Grunden til en gigtagtig Rheumatisme hvorved hans Gemytstemning i hans sidste Tid undertiden blev opfarende og utilfreds, omendskjønt han gjorde sig umage for at beherske den; af hans Memoirer vil man kunne bedømme disse. Hans Hjertes Egenskaber gjorde ham dyrebar for hans Venner.

Han døde den 30. Septbr. 1820 i en Alder af 82 Aar.

I ovennævnte Skrift, der angaar den Struenseske Historie, for-

tæller han blandt andet Scenen imellem Grev Schack og Caroline Mathilde der udbryder: «Tror De at jeg kunde redde denne ulykkelige Mans Liv, hvis jeg bekræftede denne Forklaring?» Schack svarede med et stumt Buk. Derpaa greb Dronningen Pennen, skrev den første Stavelse af sit Navn og faldt i Afmagt. Schack fuldendte hendes Underskrift. Falkenskjold, der anseer Dronningen aldeles uskyldig, anfører hendes egne Ord, som hun udtalte paa Dødsengen: — — — «Snart vil jeg staa for Gud, jeg forsikrer, at jeg er uskyldig i den Forbrydelse, hvorfor man har anklaget mig, og at jeg aldrig har været min Gemal utro.»

Derpaa refererer han sin egen Retsprocedure og en Fremstilling af de af den til Aaret 1788 foranledigede Følger.

Den 17. Januar 1772 blev han arresteret efter en Kabinetsordre underskrevet af Kongen selv og af Arveprinds Frederik. Men Underskrifterne, siger han, vare falske, hvilket forøvrigt ikke kunde betyde meget, da Kongen den Tid underskrev alt hvad man forlangte. Blev derpaa sat i et skrækkeligt Fængsel, «bestemt for de afskyeligste Skurke,» og paa dette Sted tilbragte han 9 Uger. Derpaa fremkommer ikke mindre end 22 Anklagepunkter, der synes at være hentede fra Luften, og som den Anklagede besvarer med Værdighed og Klarhed, tilsidst da han aldeles synes udtrættet, med nogen Ironi og Bitterhed, hvorfor ogsaa den sidste Anklagepost lyder paa: «At han ikke har opført sig saaledes som det sømmer sig for en Statsforbryder.» Han siger hertil: «De Hoved-Anklagepunkter, hvorover jeg blev forhørt vare i Grunden ikke indledede for andet end for at ophidse og fornærme mig; og skulde jeg blive ufølsom ved disse Krænkelser?» — — Han blev nægtet Afskrift af Forhandlingerne og Forhørerne, «fordi det kostede for meget», og blev endog nægtet Defensor.

Den 12. Juni 1772 dømtes han til livsvarigt Fængsel med Tabet af alle sine Embeder samt hans russiske Militairorden. Landede 4. August 1772 ved Munkholmen, hvor han tog ind i et lavt Værelse, men nød dog der den Frihed efter Behag at kunne spasere omkring paa Volden; havde mange Bøger og befandt sig her langt fra saa ulykkelig som i Kjøbenhavn, «alt Relativt».

Den 5. Septbr. 1776 indfandt General v. d. Osten sig uventet paa Munkholmen, fulgt af en Pr. Lieutenant, Regimentchirurgen og en Kammertjener, fremstillede sig for Fangen og raabte: «Naade,

Naade i Kongens Navn». Betingelserne hel vidløftige blev oplæste og som fornemmelig gik ud paa at han skulde nedsætte sig i Frankrig, dog ogsaa inden snevre Grændser, samt ikke gaa i fremmed Tjeneste, ei heller vende tilbage til Kjøbenhavn og kun med Kongelig Tilladelse, forlade den Egn hvortil han nu var forvist &c. &c. — — — General von der Osten tilføjede endnu nogle Artikler til ovenstaaende Betingelser, «hvormed han troede at smigre Ministeren.»

Han opholdt sig endnu, da ingen Leilighed gaves til Frankrig, nogen Tid paa Munkholmen og ansøgte den danske Regjering om Tilladelse at tage Landeveien, hvilket dog ikke blev tilstaaet ham, men derimod tillod man ham at indskibe sig til Holland. «Tre Skibe gjorde sig færdige til at afseile til Amsterdam, det ene var fra Trondhjem og General Osten vilde at jeg skulde afgaa med det; men jeg gav et dansk Fartøj Fortrinnet. Generalen tilbød mig ogsaa sin Kammertjeners Tjeneste, for ved ham at lade mig sy en Klædning med Guldtresser; dog dette Tilbud forførte mig ikke. Jeg afreiste derfor i min Bjørne-Pelts, hvoraf min Garderobe bestod, tog ogsaa mine 800 Daler med, uden at lade Hr. Generalen faa en Skilling af dem.

De tre til Amsterdam bestemte Skibe afseilede den 16. Octbr. 1776 fra Trondhjem, to af dem forliste, men det hvorpaa jeg befandt mig ankom til Christiansund, hvor vi blev til den 16. Febr. Efter en stormfuld Reise landede vi den 10. Marts i Amsterdam.

En Studiosus Thura, samtidig Statsfange med Falkenskjold, fortæller i sin Klage til Luxdorph, at Falkenskjold ved Løsladelsen bestilte sig Værelser i Ihlen, «saasom han vægrede sig ved at tage imod Logement hos General Osten i Trondhjem som denne tilbød ham. Samme Dag som den Kgl. Pardon blev ham bekendtgjort, blev den Vagt, som han tilforn havde havt, mere som til Opvartere og til Parade end til Bevogtere, afskaffet. Han blev aldeles ikke mere indelukket som tilforn. Da han fik høre at en del Folk af Nysgjerrighed, havde sat sig fore at være i Ihlen for at se ham, naar han kom i Land, saa opsagde han sit betingede Logement i Ihlen, og fragtede selv en Skipper, ved hvilken han reiste til Christiansund, og der forblev han et halvt Aar, inden han fragtede en Skipper som kunde bringe ham til sit bestemte Sted.»

Tvende Dokumenter (Breve og Lister fra de trondhjemske

Fæstninger 1774—79 i Rigsarkivet), ere mærkelige Aktstykker og hvoraf et tidligere foreløbigen her afskrives:

«Hvad det Kgl. Generalitets og Kom-Sariats Kollegium haver indberettet i Henseende til den paa Munkholmen Fæstning arresterede Falkenskjolds Forlægning, er herfra for Vedkommende bleven bekendtgjort, paa det derom det fornødne kan blive foranstaltet, men hvad det for hannem behøvende Ildebrand og Lys er angaaende, da kan samme ligesom for Vægterne udi de trondhjemske Fæstninger sker, ved Vagtmester-Lieutnanten udi Trondhjem anskaffes og skal, naar derom aarligen af Kommandanten attestert Regning indhentes, Beløbet blive afgjort.

Kjøbenhavn 14. Novbr. 1772.

(Navne-Underskrifter).

Aktstykket angaaende Falkenskjolds Frigivelse er endnu mærkeligere og lyder i en Skrivelse fra von der Osten saaledes:

PROMEMORIA.

I allermildest Betragtning af de fra forrige Kammerherre og Oberst von Falkenskjold indkomne vemodige Ansøgninger, haver det allern. behaget Hs. Kgl. Mjst. ved Kabinetsordre af 21. August sidstl. at forunde ham sin Frihed af den paa Munkholms Fæstning udholdte Arrest mod at han har udstedt en i den Henseende udtrykkelig foreskreven Forpligtelse og at han begiver sig til Languedoque eller Provence i Frankrig, hvortil hannem af hans egne Midler en Sum af 800 Rdlr. tillige blev ham forundt.

Endvidere er ved Kabinets-Ordre af 27. pas. allernaadigst blevet befaleet, at benævnte Falkenskjold, maa tillades strax at afgaa herfra til Holland og, om Leilighed dertil ikke skulde være her i Trondhjem. da maa han overland reise til en norsk Havn, hvor han kan træffe et Skib til Holland, dog at han holder sig paa sin Reise stille og ubekjendt og nøie iagttager hele Indholden af hans allerunderdanigste Forpligtelse. Det havde været min Skyldighed saadant strax at indberette, men efterdi Hs. Kgl. Mjst. har befaleet, at Sagen skulde holdes taus indtil videre og det ikke førend nu har været mig tilladt derom noget at berøre, saa er dette Aarsagen til Opsættelsen af den Anmeldelse, som jeg har den Ære herved at aflægge.

Trondhjem den 12. Octbr. 1776.

Von der Osten.»

Paa Munkholmen var han bevilget en halv Daler daglig i Underholdningspenge, samt $28\frac{3}{4}$ Favne Granved aarlig, foruden «behøvendes Talglys fra 1. Septbr. til 30. April.»

Mærkeligt nok nævnes endnu i 1824 «Falkenskjolds Værelse i Taarnet», som da benyttedes til Oplagssted for Garnisonens forskjellige Requisetter.

Af Munkholmens Papirer, der kom mig i hænde 1878, hiid-sættes i Uddrag: Kongl. Resl. af 25. Juni 1772, undertegnet Christian den 7de, Rantzau, Huth (Afskrift) «at Falkenskjold bliver opsendt under Vagt af en Underofficer og 4 Mand Soldatesque med Skipper Berent Rosenmeyer, førende Coffardi-Skibet «de trende Søstre», skal hensættes paa Munkholmen, til sikker Forvaring hans Livstid, og der nyde en halv Rdlr. daglig til Underholdning af vores Kasse. Saa have vi sligt til Efterretning og videre fornødne tilforladelig Foranstaltning, hermed al-lern. vildet bekjendtgjøre.

Er 9. Juli 1772 af v. d. Osten sendt til Kommandant Einers-
sen.

Slutningsord: Ellers vilde Hr. Major og Kommandant op-give i hvad Værelse han bedst kan forvares, saa og hvad For-størrelse af Mandskab, de maatte behøve, samt indberette, at dette er dem rigtig til Hænde kommet.

b. Von der Osten til Einerssen, 26. April 1772. Angaar en An-søgning fra Major von Falkenskjold, en Broder af den paa Munkholm arresterede Falskjold, hvori allerund. anholdes at den Arv som denne sidste efter deres ved Døden afgangne kunde tilfalde, og som han forlængst skal have skjænket Sup-
plicanten, maatte forundes ham og Søster til Deling efter Loven.

Som nu desangaaende udfordres den arresterede Falkenskjolds skriftlige Erklæring og Tilstaaelse, saa ville Hr. Major og Kommandant behage at forlange og modtage samme, og derfor tilligemed Bilaget sende mig den, af Dem paategnet at være forevist.

c. Von der Osten til Lieut. Vagtmester ved Munkholm Fæstning 28. November 1772. Beretning om Bevilgning af Ved og Lys til senere Godtgjørelse og bliver der besørget ham tilsendt aarlig $28\frac{3}{4}$ Favne Granved og med behøvende Talglys fra 1. til 30. Aprilis, ligeledes aarlig.

d. Von der Osten til Einerssen, 28. Novbr. 1772, nærmere Beret-
ning om foranstaaende.

e. Do. til do. 10. Juli 1773.

Er en Beretning fra Cancelliet om at Falkenskjolds Forpleining bliver herefter kvartaliter anvist til Hr. Major Kommandanten.

f. Do. til do. 30. Juli 1773. Om nærmere Fortegnelse over en Del Fordringer i Falkenskjolds Bo.

g. Do. til Lieut. Vagtmester Sønnech 28. Januar 1775.

Fra Generalitetet: «Hvad Deres Excellence under 24. Decbr. a. s. har foresaat il Henseende til Vagten for den paa Munkholmen arresterede Falkenskjold, og at ved denne Leilighed erforderlige Ildebrand og Lys maatte godtgjøres, bliver hermed accorderet.»

Der opføres en ny Træbygning paa «Bager-Huset». Major Einerssen finder det Betænkeligt at lade denne betydelige Arrestant være uden Bevogtning i denne afsides i Fæstningen beliggende Bygning og tror at en Vagt af 1 Underofficer og 4 Mand maa til — — —. Bifaldes af v. d. Osten. Dog vil til samme nye godtgjøres Ildebrand og Lys samt een Seng mere end forhen.

Trondhjem 24. Decbr. 1774.

Von der Osten.

STUDIOS CHRISTIAN THURA.

Vi have her en ung Mænd, der i Aaret 1772 for uvedbørlig Skrivemaade blev (1773) hensat paa Munkholmen, hvor han forblev i 6 Aar under, som det synes, strengere Forvaring end sædvanlig. Han havde nemlig udgivet et Skrift under Navn af «Sand-sigeren» og deri udhævet den Paastand «at Kongen ikke haver med Geistligheden at bestille, forsaavidt de ere geistlige, og at Kristus alene er deres Herre, og ham skal de adlyde.» Dernæst anføres 4 Poster, hvorved Thura har gjort sig skyldig saasom:

1. At han lastet Kongen til Beskjæmmelse.
2. At han har lastet Kongens og hans Forfædres Anordninger.
3. At han har tilsidesat den Ærbødighed, han er Kongen skyldig.
4. At hans Skrift er oprørisk.

Den første Post er vistnok strafbar og afgiver et Bevis paa, at Struenses formentlig velmente Hensigt, den at ophæve Cen-

suren, blev misbrugt i høi Grad og som maaske væsentlig bidrog til hans Fald. Thura siger nemlig her: «At ville formindske den fastsatte orthodoxe Religion, ved at afskaffe nyttige og gudelige Fester, at tillade Horerier, og det, som altid er holdt for Blodskam, at indkalde ateistiske Papister i Riiget, og gjøre dem til de vigtigste Embedsmænd (her menes Struense), — dette er ingenlunde at være Kirkens Fosterfader, men det er at være dens allerhaardeste Stedfader. Det kan heller ikke siges at være Fædrelandets Fader, men dets aabenbareste og grummeste Fiende.»

«Aktor udhæver derpaa flere drøje Invektiver imod Majestæten og endelig at «han opvækker Pøbelen til Oprør, ved at raade dem at bære Pistoler for at ihjelskyde dem, som skulde optage Betlere.»

Defensor søger derimod at bevise, at det er ikke Kongen, men Struense, han vil tillivs, samt at det var hans Hensigt, før Skriftet blev trykt, «at han ei havde villet divulgere Bogen, førend han havde erfaret Hoffets Mening derom, men at 4 Exemplarer forud udkom ved en Misforstaaelse — —».

Endelig falder der Dom i Sagen, saalydende: «Christian Thura, bør have forbrudt Ære og Gods, og hans Skrifter offentlig af Bøddelen at brændes — —» Kjøbenhavn 1. Marti 1773. Den Kongl. Resol. gaar imidlertid ud paa Benaadning, «at istedenfor at miste sin Ære, maa han være benaadet med at henhættes paa Munkholms Fæstning paa vores Naade, hvor vi ville tillægge ham en Rigsdaler ugentlig, og det maa ei være ham tilladt at bruge Pen og Blæk eller at skrive. Saa ville vi og, at de foranførte Skrifter, istedet for offentlig ved Bøddelen at kastes i Ilden og brændes, skal af vores Politimester foranstaltes confisquerede — —».

Endelig efter 6 Aars Ophold paa Munkholmen, bliver han benaadet, forvist til Bornholm, hvorfra han efter Ankomsten skriver følgende Brev til Excellencen, Geheimeraad Luxdorff, datert Rønne den 8. Novbr. 1779: «Deres Excellence vilde ikke tage det unaadigt op, at jeg, som fremmed og D.Exclce. ubekjendt, tilsender Dem min underdanigste Skrivelse.

Deres Excellence vilde behage at erindre, at en Student, nemlig Christian Thura, blev som Statsarrestant for en Tid af 6 Aar

og noget derover opsendt til Trondhjem til Fæstningen Munkholmen, for der nogen Tid paa Hs. Mjst. Naade at forblive. Den Student som da blev opsendt, er jeg, som nu underdanigst fordrister mig til at skrive til Deres Excellence. I indeværende Aar 1779, behagede det Hs. Mjst. allern. at entledige mig fra det langvarige militære Tyranni og Fængsel, som jeg saa længe havde været i, med en allern. Resolution — —».

Resolutionen blev sendt derværende General og Stiftamtmand v. d. Osten; men Thura beklager sig høit over at man forholdt ham fangen længe efter hiin Resl. blev ham forkyndt og at Osten og Fæstningens Kommandant, Major Einersen forstod det saaledes, at han skulde sendes ved Skibslæilighed direkte til Bornholm og en saadan Læilighed gives her sjelden. «Det var nok ogsaa kun disse to Personer som forstod Kabinettsordren saaledes; thi saasnart det hørtes i Trondhjem, at Kongen havde givet mig fri fra Arresten, fik jeg strax mange Hilsener og Gratulationer fra adskillige brave Folk i Trondhjem, hvilke ligesom kappedes om at tilbyde mig Kost og Kammer i deres Hus, indtil jeg reiste enten overland eller tilsøs til mit bestemte Opholdssted. De Kgl. Resolutioner, som ere, i den Tid jeg har været der, opsendte til nogen Arrestants Løsladelse, ere ikke i nogen Tid blevne saa malitiously udlagte, omendskjønt deri vare saadanne Udtrykke, som lettere kunde være saaledes forklarede — —». Thura opgiver herpaa flere Exempler og nævner Falkenskjold, Lieutn. Leth, Hofjunker Linstow, der alle blev behandlede med største Opmærksomhed umiddelbart efter Benaadningsaktens Oplæsning. Han beklager sig da bittert over, at han, Thura, led overmaade meget og blev lige slet behandlet i længere Tid efter Frigivelsen, «Vi forstod ikke, at naar de Militære faar en Geistlig i deres Kløer, saa slipper de ham ikke, før de aldeles ikke kan holde ham længere, uden de skulde aabenbarligen vise sig opsætsige mod Kongen. Men jeg troer ikke, at de ville vise sig frommere imod Folk af Civilestanden; følgelig kan ingen af Delene ansee dem for deres Venner og Beskjærmere, men alene for samtlige Fiender og Undertrykkere.

Jeg maa afbryde den Materie; det er nok naar jeg alene siger og beviser, at baade Hr. Gen. Lieut. Osten og Major Einersen har alle Tider tilforn rettet sig efter det almindelige Stats-

axioma, at den sidste Kgl. Resl. ophæver den første, men det retted de sig ikke efter i min Sag, thi jeg blev ligesaa godt indsluttet og arrestert, efter at Kongens Resolution om min Løsladelse var dem bekjendtgjort, som tilforn, og det lige til 8. Juni, da jeg gik ombord, og seilede bort, ja jeg fik ikke Lov til at accordere med eller tale med min Skipper, ja jeg fik ikke engang Lov til at tale med min Skriftefader Hr. Magister Wittrup, og faa det fornødne «Testimonium Vitæ et Religionis», dette sidste hindrede de uden tvivl derfor, at han ikke ved et sandfærdigere og bedre skulde tilintetgjøre deres Løgn, som de havde anbragt for Kongen tilforn, paa det at de kunde synes at have Ret til at opholde mig længere end de andre. Jeg har derfor strax efter min Ankomst her til Bornholm, skrevet til Magister Wittrup, og forlangt hans Attest om mit Levnet og Forhold paa Munkholmen, og bedet ham, at han i samme vilde indføre, at jeg efter sal. Major Collins Befaling har offentlig ofte prædiket for Garnisonen paa Munkholmen, samt forrettet andre en Geistlig vedkommende Partes, nemlig jeg har informeret en Chatolsk Slave i den evangeliske Religion, og bragte ham til Konfirmation i Aaret 1775; jeg har informeret Marketenterne Børn; jeg har assisteret de Syge og Døende med Guds Ord, nemlig sal. Major Collin, Capt. Meidell og flere, alt gratis; jeg bad ham ogsaa om at han i Attesten vilde indføre det Skudsmaal som sal. Major Collin gav mig før end han døde. Men jeg har intet Svar faaet fra Præsten; maaske v. d. Osten har opsnappet mit Brev, eller forbudet Præsten at give mig Attesten, hvorfor jeg underdanigst beder at Deres Excellence ville befale ham at give mig den — —».

Endvidere insinuerer han Major Einersens selv at have benyttet sig af hans Ugepenge fra 3. Marts til 8. Juni til et Beløb af 15 Rdlr. og anholder om Erstatning, ikke af dette Beløb «da saa mange brave Folk i Trondhjem tilbød ham Logement, men fordi han opholdt ham saa længe paa Munkholmen — —».

«Jeg har nu været her paa Bornholm i 18 Uger og har ingen Ugepenge bekommet. Min Vært, som jeg har lovet 1 Rdlr. ugentlig for Kost og Kammer, er færdig til at kjøre mig ud af Døren, Men da jeg, Gud ske Lov, er endnu frisk og sund, og har baade Legems og Sinds Kræfter i fuld Vigeur, og jeg har endnu ikke glemt noget af min Theologi, saa kunde jo Hs. Mjst.s Kasse be-

fries fra den Udgift, at holde mig som Arrestant længere, ved at lade mig faa det for nylig vacant blevene Sognekald til Peerskers Sogn, som de kalder det her. Eller om man lod mig blive Rektor her i Rønne, og tillod mig at sætte Skolevæsenet, som her er i meget slett Stand her paa Bornholm, i en bedre Stand. Deres Excellence indseer vel selv, at hele Processen og Dommen imod mig, saavel som og det langvarige Fængsel paa Munkholmen, har hverken været Gud eller Kongen til Ære, ikke heller mig eller noget Menneske til Nytte; altsaa synes jeg, at det er den høie Tid at holde op med denne Leg. I underdanigst Tillid til Deres Excellences bekjendte Ædelmodighed, Visdom og Retsindighed, beder jeg underdanigst, at Deres Excellence naadigst ville i min Sag gjøre saadanne Forestillinger for hans Majestæt, som kunde geraade Gud og Kongen til Ære, mig og min Næste til timelig og Evig Gavn og Bedste. Jeg forbliver i Underdanighed Deres Excellences underdanigste og ringeste Tjener.

C. Thura.

Candidat S. S. Minest.»

Rønne den 8. Novbr. 1779.

Forunderlig nok synes Arrestanten at være fra simpel Studiosus avanceret til Theol. Cand., idet han anser sig kvalificeret til at optræde som Sognepræst eller endog Rektor. Efter de drøie Hib, han her giver snart den ene, snart den anden, er det ikke sandsynlig at hans Ansøgning kom i Betragtning; men derom tier Historien.

Af de mig i 1878 foreviste Munkholms Papirer, henføres her i Uddrag som følger:

a. Von der Osten til Major Einersens 29. April 1773:

At denne Thura, formedelst eet i Trykken udgivet formastelig Skrift, skal hensættes paa Munkholms Fæstning paa Kongens Naade.

b. Den Kongl. Resl. af 15. April 1773. (Skriftet kaldes Sand-sigeren) Fangen at tillægges een Rigsdaler ugentlig, og at det iøvrigt ikke maa være ham tilladt at bruge Pen og Blæk, eller skrive.

c. Fra Ortwed, Kjøbenhavn 26. August 1773 til Major og Kommandant Beretning om at Studiosus Chr. Thura er afsendt med Skipper Humble.

d. Christian den 7des Resl. 1. April 1773.

Vi have indbemeldte Commissions Dom, som tilfinder Chr. Thura, formedelst et af ham forfattet Skrift, Sandsigeren kaldet, hvorudi findes adskillige formastelige, dristige og aldeles urigtige Sætninger og Udtryk, at have forbrudt Ære og Gods, hans ved Trykken udgivne Skrifter nemlig: 1. Svar paa Publici Vegne til Philopatreias. 2. Breve fra Sandsigeren til adskillige om adskilligt. 3. Jeremio Brev imod den hykelske Afgudspræst, og 4. den patriotiske Sandsigeres første Deel, saa mange Exemplarer, som heraf maatte forefindes, ved Bøddelen offentlig paa Ilden kastes og opbrændes, med videre, saaledes allern. formildet, at bemeldte Chr. Thura, istedet for at miste sin Ære, maa være benaadet med at hensesættes paa Munkholmen paa vores Naade. — — At hans Skrifter istedet for at kastes paa Ilden, skal af Politimester foranstaltes confisquerede.

- e. Beretning fra Etatsraad Ortwed, Kjøbenhavn 26. August 1773, at Chr. Thura nu er afreist med Skipper Humble, — — saa maa benævnte Chr. Thura frie og ubehindret passere ud af Bommen ved Toldboden, for at afleveres til bemeldte Humbles Skib & c.
- f. Von der Osten til Einerssen, 13. Novbr. 1773. Angaar Underholdningspenge for forrige Lieutenant Leth, samt ligesaa for Thura.
- g. Kommandant Einerssen ansøger om at Thura entlediges fra hans Arrest, egentlig skrevet af Einerssen, da Thura selv ikke tør skrive, men lover Bod og Bedring &c. — —, Testeres at han har opført sig upaaklagelig nu i næsten 5 Fjerdingaar.
- h. Von der Osten til Einerssen 26. Novbr. 1774. Kan ikke anbefale Andragendet, efterdi Forbrydelsen er saa betydelig og endnu i friskt Minde, da Arresten ikkun en føie Tid har vedvaret.
- c. Do. til Do. 19. Marts 1779 Kgl. Resl. at Thura skal fra Munkholmen henbringes til Bornholm, hvor han stedse skal forblive og nyde 1 Rdlr. ugentlig. Hvilket bedes Thura bekjendtgjort, men at han fremdeles holder sig i Rolighed indtil nærmere Ordre indløber.

No. 17. REGIMENTSFELDTSKJÆR GEORG ULDRIK WASMUTH

Fra 31/3 1772 til 26/11 samme Aar, 8 Mdr.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes:

- a. Skr. fra von Der Osten til Major Einerssen 31. Marts 1772. Efter en ved det trondhjemske Inf. Regiment den 20. Novbr. 1771 afsagt Krigsretsdom er bemeldte Wasmuth, formedelst Voldsomhed imod Sergeant Anders Bull, blevet tilfundet, foruden idømte Pengebøder, at have sit Embede forbrudt, og at være i 2 Aar arrestert paa egen Sold udi nærmeste Fæstning. (Dertil bestemtes Munkholmen).
- b. Fra Do. til Do. 11. April 1772, at Feldtskjær Wasmuth har ladet betale de Bøder og Omkostninger, som den over ham faldne Krigsretsdom tilholder, beløbende 715 Rdlr. 30 Sk. hvilket herr Major og Kommandant herved til Efterretning meddeles i Henseende til den Dommen fastsatte Arrestes Tid, som fra bemeldte 7. hujus bliver at regne.
- c. Fra Do. til Do. 3. Octbr. 1872. Den for Arrestanten Wasmuth indbragte allerunderdanigste Ansøgning om Befrielse af Arresten tilsendes Hr. Kommandanten til Afsendelse.
- d. Fra Do. til Do. 26. Novbr. 1772, Angaar Befrielsen.

AFSKEDIGET LIEUTNANT CHRISTIAN FREDERIK KOSS,

Fange paa Munkholmen fra 9/12 1769 til 1779 «paa hans Farbroder Generalmajor og Kommandant i Bergen Koss' Bekostning under Bevaring», v. Skillings Magasin 1843, 4de Aargang Pag. 199. Skal have opført sig meget uanstændigt. Tilhørte en adelig Familie, der indkom til Norge i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, «og er han uidentvilt den samme som i 1779 blev Kammeraad og Tolder i Tønsberg.»

Af Munkholmens Papirer hiidsættes: Fra von der Osten til Einerssen 9. Decbr. 1769: «At Lieutenant von Koss efter Ansøgning fra Kommandanten i Bergen, Generalmajor von Koss, hans Broder, maa hensesættes paa Munkholmen formedelst hans utilladelige Opførsel imod Generalmajoren og hans hos sig havende Søster med flere af Byens Indvaanere — — at hensesættes paa Munkholmen.»

CASSERET LIEUTNANT ADOLPH NEUBERG von LETH.

Blev i 1773 Statsfange paa Munkholmen, samtidig med Falkenskjold og Thura. Frigiven 1774. Thura fortæller, «at denne Leth først var dømt som Morder og Voldsmand at «arqvebuses»; han blev pardonneret og opsendt til Munkholmen at være der sin Livstid. Han var der et halvt Aar, mere som en, der gjorde Visit end som Arrestant. Han fik sin Frihed, at han maatte reise ud af Landet og søge Tjeneste udenlands, og tage en Tjener med sig, men hverken han eller hans Tjener maatte komme tilbage. Samme Dag, som denne Kgl. Resl. blev bragt til Munkholmen blev alle Fængsels Ordre reent ophævede, han blev gratuleret af Major Einersen og adskillige Officerer; ja Major Einersen indrømmede ham strax et af sine egne Værelser til at logere i, saasom det var uanstændigt, at han, som nu havde faaet sin Frihed, skulde længere logere i Kammer med en virkelig Arrestant, nemlig Hofjunker Linstow. To eller tre Uger derefter reiste han ind til Trondhjem; han accorderede selv med sin Skipper, som han foer bort med, maaske til Fyen til sine Forældre.» Thura aluderer nemlig ved denne Fortælling til den slette Behandling, han maatte udholde paa Munkholmen, hvor han endog blev holdt Fangen i 3 Mdr. efter at Benaadningsakten blev ham forkyndt.

Efter Resl. af 28/7 1774 frigiven og tilladt at begive sig i fremmed Tjeneste.

Af Munkholmens Papirer afskrives her i Uddrag (1878).

- a. Brev fra von der Osten til Major Einersen 17. Juni 1773 med Afskrift af Kgl. Resl. af 14. Januar 1773, saalydende:

«Som efter vores under 14/1 d. a. ergangne Befaling, den ved Hs. Kgl. Høyhed Prinds Friedericks Regiment til Fods standne men casserede Second Lieutenant Ad. N. Leth, skal transporteres til vores Fæstning Munkholmen og der hensættes paa vores Naade, hvor han daglig skal nyde tolv Skilling til hans Underholdning af vores Kasse; saa have Vi dig sligt til Efterretning &c.

Christian R.

Christiansborg Slot 3. Juni 1773.

- b. Do. til Do. 28. Juli 1774. Kgl. Kommunikation om, at Leth befries med Afsked af Krigstjenesten. Afskriften lyder saa-

ledes: Som vi nu paa derom skeedte allerund. Intercession af særdeles Mildhed og Naade og allern. have fritaget den paa vores Fæstning Munkholmen arresterede forrige Sec. Lieutenant v. Leth for videre Straf, men endogsaa, formedelst den derhos følgende Afsked, udi Naade forafskediget hannem af vores Krigstjeneste, dog saaledes, at han skal gaa i udenlandsk Tjeneste og habilitere sig. Saa er hermed til Dig vores allernaadigste Villie og Befaling at Du hannem paa fri Fod stille, og paa hans Faders, General Major von Leths til hans afreise derfra gjørende Foranstaltninger reise lader.

Skrevet paa vort Slot Fredriksborg 13. Juli 1774.

Christian R.

MICHAEL HOFFMANN

Var Underofficer ved Livgarden til Fods. Blev efter Resl. af 5. Novbr. 1777 hensat paa Munkholmen paa Livstid og «har til Klæder og Underholdning 160 Rdlr. aarlig som Renter af sin Mødrenearv. Her hensad han i 7 Aar, da han den 7/5 1784 løslodes mod at forlade Kongens Lande og reise til Ost- eller Vestindien. Hvorfor han sad her, vides ikke.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

- a. Christian den 7de.

Vi ville allernaadigst at de Hoffmann, en Søn af vores Assessor Jens de Hoffmann, som har staaet som Underofficer ved vores Livgarde til Fods, hylken er gjort arveløs, maa hensættes paa Munkholmen, for der i sin Livstid at forblive under behørig Opsigt og Arrest, samt imidlertid at nyde Klæder og Underholdning af 160 Rdlr. som han aarlig har i Renter af hans Mødrenearv. Skrevet paa vort Slot Christiansborg i vor Kongelige Residents-Stad Kjøbenhavn den 5. Novbr. 1777.

Christian Rex.

(egenhændig).

- b. Til Kommandanten paa Munkholmen, Einersen. Foranførte Kongelige allernaadigste Ordre, skal jeg allernaadigst i et og alt for Fremtiden holde mig efterrettelig og det saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.

Munkholm den 7. Mai 1784.

Michael Hoffmann.

Kongens originale Benaadnings-Dokument, Kjøbenhavn 21. April 1784, lyder saaledes:

«At i Betragtning af hans Faders derom gjorte Ansøgning nu maa løslades paa de Vilkaar, at han strax drager til Ostindien eller Vestindien og ei nogensinde kommer tilbage til Danmark, men der nyder de af hans Mødrenearv til Klæder og Underholdning havende 160 Rdlr. aarlig Renter, thi haver Du bemeldte M. Hoffmann naar hans Fader eller nogen paa hans Vegne, derom hos dig melder sig, at løslade ham af hans Arrest.

Kjøbenhavn 21. April 1784.

Christian Rex.

Til Kommandanten paa Munkholmen, Einersen.

SEC. LIEUTNANT CLAUS JOHAN EIMHAUS «casseret».

Resolution af 7. December 1778 formedelst hans Forbrydelse som vagthavende Officer er tilfunden sin Charges Fortabelse og Hensættelse paa Munkholmen paa Kongens Naade, med 1 Rdlr. ugentlig. Resl. af 9. Juli 1783 at Lieut. Eimhaus løslades af sin Arrest og sættes paa Fri Fod med sine hertil bevilgede 52 Rdl. aarlig uden Afkortning. Han hensad altsaa paa Munkholmen i 4½ Aar.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

a. Von der Osten til Major Einersen, 7. Decbr. 1778:

Beretning om Lieut. Eimhaus, formedelst hans Forbrydelse at hensættes paa Munkholmen. Til hans Forpleining har allerhøist bemeldte Hs. Kgl. Majestæt havt den Naade at bestattes med 1 Rdlr. ugentlig.

b. Vi ville allernaadigst, at den, i Følge en af os konfirmeret Krigsrets-Dom, for omtrent 5 Aar siden casserede og paa vores Naade i Arrest paa vores Fæstning Munkholmen hensadte forrige Lieutnant C. J. Eimhaus nu maa efter hans derom gjorte allerund. Ansøgning, løslades af bemeldte hans Arrest og sættes paa fri Fod, samt fremdeles til hans nødtørftigste Underholdning nyde de ham hertil bevilgede 52 Rdl. aarlig uden Afkortning.

Skrevet paa vort Slot Fredensborg 9. Juli 1783.

Christian R.
(egenhændig).

STIFTAMTSKRIVER GULBRAND WAAGER,

var Kammerraad og Raadmand. Var forhen Foged paa Jæderøen, forflyttet som Raadmand til Trondhjem og endelig ansat som Stiftamtskriver sammesteds indtil 1775, da han formedelst Kassemangel af 11,000 Rdlr. ved Høiesteretsdom 1776 blev dømt til Munkholmen. 1776 removeret fra Embede og Karakter.

Det hedder endvidere:

«Waager, der paa Grund af Kassemangel og Underslæb var hensat i den borgerlige Arrest under Raadstuen, havde et saa fugtig og stinkende Fængsel, at han ei kunde være der uden Helsen og Livets Forlis.»

Dette gav Anledning til Raadstuens eller Fængslernes Restaurationer.

Efter Resl. af 10. Mai 1781 blev han løsladt og sat paa fri Fod, efter 6 Aars Fangenskab.

Den samme Waager eiede Nedre Stubban, som han 1771 averterer til Salgs.

Efter Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag: «Ved Skrivelse fra det Kgl. Rentekammer af 28 f. m. bekendtgjort, at Hs. Kgl. Majestæt den 18. ejusdem allernaadigst haver behaget at resolve, at forrige Stiftamtskriver G. Waager nu maa løslades af hans Arrest og sættes paa fri Fod. Thi ville det behage Hr. Oberst Lieutnant og Kommandant von Einersen at forkynde ham saadan Høie Kgl. Naade og ophæve Arresten.

Trondhjem den 10. Mai 1781.

von der Osten.

Til Hr. Oberstl. og Kommandant von Einersen.

BARON CHRISTIAN FREDERIK von LILLIENCRON

Skal henflyttes paa Munkholmen sin Livstid paa sin Moder Geheimeraadinde Lilliencons Bekostning og hvortil blev ham tilstaaet efter Kommandant Einersens Regnskab 200 Rdlr. aarlig. Det hedder i Skillingsmagasin 4de Aargang:

— — Indsat paa Munkholmen fra 3. Juni 1785 for «onde Hensigter» blev forflyttet til Bornholm 17/11 1798 —.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

- a. Til Kommandanten paa Munkholmen, Kjøbenhavn 3die Juni 1785, undertegnet Christian R. (egenhændigt), at Baron Lilliencron skal formedelst de af ham tilstaaede farlige og strafværdige Hensigter og Foretagender, paa Livstid hensættes til sikker Forvaring paa vores Fæstning Munkholmen, hvor han skal underholdes paa hans Moders Geheimeraadindes, von Lilliencron's Bekostning, som og forsørge hans Transport derhen.
- b. Skrivelse fra General G. F. von Krogh til Major von Sønnech 25. August 1798 med Forestilling om at Lilliencron maatte forflyttes til Bornholm, og spørger om hvorledes Arrestantens Forhold hidtil har været.
- c. Do. fra Do. til Sønnech 17. Novbr. 1798 at ovennævnte Forflyttelse skal foregaa.

JUSTITSRAAD LUDVIG CHRISTIAN KNAF.

Erindres af Nedskriveren som en Original, der trippede om paa Gaderne her i Byen i Tidsrummet 1811—25, da han sees at være afgaaet ved Døden i Octbr. 1825. Denne besynderlige Person, der synes at have lagt en ganske usædvanlig Ufredelighed og Opsætsighed for Dagen, blev 7/4 1787 «paa sine anrørendes Bekostning», hensat paa Munkholmen, af hvad Grund forøvrigt vides ei. «Underholdningspenge 15 Mark ugentlig.»

Efter Resl. af 7/4 1809 er der Tale om «Arrestantens Forflyttelse til Aggershus Fæstning.» Men denne Tanke maa ikke være kommen til Udførelse, thi efter Resl. af 22. Januar 1811 blev han løsladt «under Forpligtelse ikke at forlade Trondhjems Stift.» Hensad altsaa paa Munkholmen i 24 Aar. Daværende Kommandant sammesteds, Major Peter von Sønnech, maa visse- selig have udholdt mange Ubehageligheder med hr. Justitsraad Knap; thi efter mangfoldige Historier, sees denne endelig at have krøbet til Korset, og det uidentivl efter en alvorlig Kamp, idet han, Knap, skriftlig aflægger en Bekjendelse om sine Synder, i 2 Akter opbevarede efter Hjort, og som her afskrives for deres Originalitets Skyld.

Knaps første Bekjendelse lyder saaledes:

«Jeg underskrevne (Arrestant her paa Munkholmen) Justits-

raad Ludvig Christian Knap tilstaar herved at have, i al den Tid jeg har været her som Arrestant, søgt at øve al muelig Ondskab nemlig:

1. Ved at ophidse de paa Kommando værende Officerer imod Kommandanten, og at bringe dem paa min Side, og de iblandt dem som ikke har villet lade sig overtale af mig, har jeg søgt at gjøre forhadet iblandt de andre Officerer.
2. Især, har jeg ladet være mig angelegen at gjøre Hr. Færnik von Møllerop forhadet af sine Kammerater. Jeg har adskillige Gange skrevet hans Regiments Chef Hr. Greve af Schmettow anonyme Breve til, med opdigtet Navn under, saasom Ærlig, Warheit og deslige, jeg har udi samme Breve skrevet løgnagtige og ærerørige Ting om Hr. Færnik v. Møllerop.
3. Har jeg forført Grenadererne til at bringe disse og mange andre Breve bort for mig, og til at skaffe mig Papir og Blæk og Penne.
4. Under Dato, Frost den 2. Marti i 1793 har jeg skrevet et anonymt Brev til Hr. Etatsraad Hasselen i Kjøbenhavn, hvorudi jeg paa en ærerørig Maade har angrebet Hans Excellence Herr General von Krogh, Hr. General Major Greve af Schmettow, Kommandanten Hr. Major von Sønnech og Hr. Færnik von Møllerop.
5. Har jeg under samme Dato til Hr. Vice Admiral Krieger indsendt en falsk Angivelse over Kommandant Hr. Major von Sønnech, at han mishandlede den her i Arrest værende gamle Færnik Krieger, og disse Breve har jeg ligeledes forført Grenadererne til at bringe paa Posthuuset for mig.
6. Jeg har skrevet anonyme Breve fulde af ærerørige Beskyldninger over Hr. Færnik von Møllerop til Hs. Excellence Hr. General von Krogh, men om samme er blevne optagen, eller der ikke er Reflected derpaa veed jeg ikke.
7. Og da jeg intet har kunnet udrette med alt dette til Kommandantens og Hr. Møllerops Skade, har jeg forført en Grenader til at skrive baade Kommandantens og Hr. Færnikens Navne med Kride paa hvipte Galjen.
8. Har jeg forført den for nogen Tid siden arresterede forrige Lieutnant Tidemann til at vise sig opsætsig imod Komman-

danten og grov imod Hr. Færnik Møllerop og desuden indbildet samme Arrestant at Kommandanten havde skrevet imod hans Løsladelse, til Hr. Oberst von Svendsen.

9. Jeg har skrevet til min Svigerfader, at Kommandanten satte sig imod Arrestanternes Løsladelse, som jeg ikke kunde aarsage til, naar ikke Kommandanten havde Fordel af at beholde dem, jeg har i samme Brev beskyldt Kommandanten for at have skrevet imod Arrestant Tidemanns Løsladelse, og advaret min Svigerfader, at tage sig i agt for Breve uden Haand, om ikke direkte fra Kommandanten, saa dog fra hans Secretair hvorved jeg har ment Hr. Færnik von Møllerop, og paa denne Maade beskyldt Kommandanten for at skrive eller lade skrive Breve uden Haand.
10. Jeg har udi et anonyme Brev til Hr. Gen. Maj. Grev Schmettow advaret ham da han skulde reise paa Bataillons Samling hvad Huus hans Officerer i Garnisonen vilde holde naar han var borte, og anført det Ordsprog, naar Katten er borte, springer Musene paa Bordet, tilligemed en stor Deel fornærmelige Udtrykke imod hans Officerer, tillige skrev jeg i samme Brev, at Hr. Greven maatte tro hvad jeg skrev; thi jeg var hverken Skomager eller Skrædderdræng, ei heller Justitsraad Knap, men en Kongl. Civil Embedsmand.
11. Alle disse Ondskaber har jeg practiseret saa hemmelig at ingen fattede Mistanke til mig, førend mit Brev til Etatsraad Hasselen, og min falske Angivelse til Admiral Krieger blev afsendt.
12. Og da Kommandanten ikke har ladet sig mærke, at han havde mig Suspect for sligt, saa har jeg troet at han enten var saa dum, at jeg kunde narre ham eller at han var bange for mig.

Copiens Rigtighed testes.
(egenhändig)

C. L. Knap.»

Munkholmen den 8. April 1796.

Knaps anden Bekjendelse lyder saaledes:

«Jeg underskrevne Justitsraad Ludvig Christian Knap forpligter mig herved, aldrig mere at udøve mindste Ondskab, Ma-

litie eller smaa Carnalierier, imod Kommandanten Hr. Major von Sønnech, hans Frue, Børn, Tjenestefolk, eller den paa Kommando værende eller herefter kommende herrer Officerer, de andre paa Fæstningen værende eller herefter kommende kongelig eller Particulære Arrestanter, men stedse enten jeg er ædru eller beskjenket, at holde mig rolig, stille og sømmelig, baade i Ord og Handlinger. Men skulle min indgroede Ondskab faa Overhaand med mig, saa jeg ikke kunde holde dette mit Løfte, saa underkaster jeg mig (for hvergang jeg begaar Carnalierier i Ord eller Gjæringer lidt eller meget) 100 Skriver Et hundrede gode fuld-vægtige Prygel, dog ikke af en Hasselstok, men af en god Oxepeis, eller paa dansk Tyre-Maye.

(egenhändig) C. L. Knap.

Munkholmen den 28. April 1797.

Copiens Rigtighed testes.

(egenhändig) C. L. Knap.

I Skill. Magasin 4de Aargang hedder det: Fra 7de April 1787 hensat paa Munkholmen «for nedrige Handlinger og Undsigelse.» Ved kgl. Resl. af 7de April 1809 blev bestemt, at han skulle forflyttes til Agerhus Fæstning, hvilket ikke blev udført; under 15. Januar 1809 frigivet under Forpligtelse ei at forlade Trondhjem, hvor han nogle Aar efter døde. Underholdtes paa Svigerfaderens, Agent Bertelsens, Bekostning. Var en Kjøbenhavner af Fødsel; var theologisk Kandidat, men gav sig til Handelen i 1773, blev senere Vicerådmand i Kjøbenhavn og fik Karakter af Justitsraad. Paa en Ansøgning han engang indgav om at faa Etatsraad Karakter, skal Frederik den 6te, dengang endnu Kronprinds, have paaskrevet den til hans Navn alluderede Resl., «Knap Justitsraad langt mindre Etatsraad.» Han har udgivet et Par Skrifter: «Tanker i Anledning af Bastholms Plan til en Forandring i den udvortes Gudsdyrkelse», Kjøbenhavn 1785, og «Bevis paa den yderligste Hævnjerrighed, som næsten udarter til Grusomhed», Kjøbenhavn 1788, hvilket sidste Skrift udentvivl staar i Forbindelse med hans Hensættelse paa Munkholmen.

Af Papirer fra Munkholmen hiidsættes i Uddrag:

a. Skrivelse 7. April 1787 fra von der Osten til Capt. og Kommandant von Sønnech, at en viss Justitsraad Knap, skal paa

sine Anrørendes Bekostning hensættes i Bevaring paa Munkholms Fæstning.

b. Promemoria.

Da Hs. Kgl. Majestæt ved at lade sig refferere, fra Agent Bertelsen her i Staden, indkommen Ansøgning, at hans Svigersøn Justitsraad Knap, maatte formedelst adskillig begaaede nedrige Handlinger, hensættes i Bevaring, enten paa Munkholmen, i Christiansø eller i Møens Tugthus, da han, tilligemed Provst Tybring saa længe nogen levde, ville betale 9 Skilling ugentlig for ham, eller hvad han koster at underholde allernaadigst haver resolveret: At bemeldte Justitsraad Knap kan hensættes paa Munkholmen, imod at der, efter Ansøgning betales, hvad han koster at underholde, hvorom under gaars Dato, er udfærdiget saadan Kgl. Befaling til Etatsraad Ortwed, som indlagt Gjenpart udviser, saa har man ikke villet undlade at communiceres.

Det Kgl. Danske Cancelli 17. Marti 1787.
Luxdorff. Aagaard.

Til

Kongens Foged, Etatsraad Truels Ørtwed.

c. Vi Christian Septimus & c. & c.

Da os elskelig Agent Lorents Bertelsen af vor Kgl. Residentsstad Kjøbenhavn, for Os allerunderdanigst haver andraget: At hans Svigersøn, Justitsraad L. C. Knap er ikke alene, formedelst en nedrig Handling med en Jøde, dømt fra hans Embede, som Vice-Raadmand i bemeldte Kjøbenhavn, men at han og har efterskrevet hans Søstres og andre Folkes Navner, for at tilvende sig hendes Penger, samt derhos skrevet Skamskrifter om hans Hustru i Løngangen ved Slottet, og ved Sigwart Lyche ladet trykke et Skamskrift til hendes, Supplikantens og Families Fornærmelse, ligesom han og nu, efter at have forødet nogle og Tyve Tusinde Rigsdaler, har som Arrestant i Stadens Arresthus tilskrevet dem mange skammelige og nedrige Brever, som tillige indeholde Trudseler, hvorfor de befrygte, at, naar hans Kreditorer, som ingen Betaling af ham kan vente, blive kjede af at holde ham længere arresteret, og han kom paa fri Fod, han da skulde begaa saadanne Handlinger, som kunde paadrage ham vanærende Straf; dets Aarsag Supplikanten derhos allerunderdanigst haver begjæret at han

maatte hensættes i Bevaring, enten paa Munkholm, Christiansø eller i Møens Tugthus, da Supplikanten tilligemed Os elskelige Provst Tybring saa længe nogen af dem lever, vil betale 9 Skilling ugentlig for ham, hvad han koster at underholde.

Saa give vi dig hermed tilkjende, at vi i Anledning af saadan bemeldte Agent Bertelsen allerund. gjorde Ansøgning, som tilligemed den, fra os elskelig Overpræsident, Borgermester og Raad i bemeldte Kjøbenhavn, derover indhentede Erklæring, er blevet os refereret, allernaadigst ville have bevilget: at bemeldte Justitsraad Knap, kan hensættes paa Munkholmen, mod at der, efter Ansøgning betales hvad han koster at underholde.

— — — Derefter Du dig allernaadigst haver at rette, og vedkommende sligt, til Efterretning at tilkjendegive. Befaldende dig Gud. Skrevet paa vort Slot Christiansborg udi vor Kgl. Residentsstad Kjøbenhavn, den 16. Marti i 1787.

d. Afskrift af det Kgl. danske Cancelli's Skrivelse, Kjøbenhavn 28. Juni 1778.

Under 11. Martii a. p. er det Kgl. Kollegium bleven communiceret Hs. Kgl. Majestæts allern. Resl. i Henseende til Justitsraad Knaps Hensættelse paa Munkholmen Fæstning, og da Provst Tybring og Agent Bertelsen nu have berettet at bemeldte Knap, den 14. f. m. er bleven transporteret derhen, med en da færdig liggende Skipper, hvorfor tillige af dem blev skrevet til kommanderende Officer paa Munkholmen, Capitan Zonichsen, at de tilstod Knap 15. Mark dansk ugentlig til Underholdning, som bleve og fremdeles vil blive anvist paa en Kjøbmand i Trondhjem; saa har man ikke skullet undlade velbemeldte Kollegier saadant til Efterretning, tjenestligst at tilmelde.

in fidem Hjort.

e. Efter Ordre (angaar Bestemmelse om Underholdning).
Trondhjem 17. Juli 1788.

Vor der Østen.

f. Den allernaadigste Ansøgning til Hs. Majst. som Arrestanten Justitsraad Knap agter at indgive om sin Friheds Erholdelse, følger herved, in Originali tilbage, for at befordres videre, hvorimod, fra mig, intet kan synes at erindre.

Trondhjem 16. Aprilis 1790.

G. F. Krogh.

Til

Kommandanten paa Munkholmen, Herr Major von Sønnech.

g. Da det Kgl. Danske Cancelli haver forlangt en nøiagtig og tilforladelig Efterretning om, hvorledes Justitsraad Knaps Forhold har været i den Tid, han har været arresteret paa Munkholmen. Saa vilde det behage Hr. Major og Kommandant derom at tilstille mig den fornødne Oplysning.

Trondhjem 4. Novbr. 1790.

G. F. von Krogh.

Til

• Hr. Major von Sønnech.

h. Promemoria.

Paa Justitsraad Knaps Ansøgning om at løslades fra Munkholms Fæstning, er det i det Kgl. Danske Cancelli under 21. December s. A. saaledes resolveret:

«Forbliver ved den Kongelige Resolution,» hvilket Hr. Majoren ombedes at ville tilkjendegive Supplikanten.

Trondhjem 15. Januar 1791.

Paa Stiftsbefalingsmandens Vegne
Dons.

i. Skrivelse til Kommandanten paa Munkholmen 3. Septbr. 1791 fra General Krogh, at de ikke videre bør udsætte sig for at modtage flere Ansøgninger om Befrielse. (Fra Knap).

k. Jeg bifalder ganske den Foranstaltning, Hr. Major har truffet ved at indskrænke Knaps Frihed og at han ei udlades af sit Kammer paa den Tid, som Tidemann er ude. Da M. H. Major herved er sat i Sikkerhed mod Knaps Stræger; saa kunde de gjerne lade Tidemann en Times Frihed længere end til Dato; ved at forkynde ham samme skal jeg bede Hr. Major at advare ham, at denne tillagte Frihed vil ophøre det Øieblik han i ringeste Maade skulle misbruge den. Hr. Lieutenant von der Osten overbringer dette for at bivære Efterfølgelsen av Knaps Sager, om hos ham Skrivematerialer findes.

Paa Mandag eller Tirsdag Formid. ombedes Hr. Major at indkomme til Byen, da jeg vil gjøre med Dem fornøden Aftale i

Henseende hans D. Printz Carl af Hessens Resolution, som overdragen til mig at bestemme om Fændrik von Møllerop fremdeles efter Ansøgning skal vedblive Kommandoen paa Munkholmen eller ei.

Trondhjem 20. Aprilis 1793.

G. F. von Krogh.

Til

Major Sønnech.

l. Skrivelse fra det Kjøbenhavnske Collegium 15. Septbr. 1798 angaaende, at da alle Pladse paa Munkholmen nu ere besatte, kunde der blive Spørgsmaal om at forflytte Knap, men som frafaldes da det finder det betænkeligt lige overfor Familien.

m. Hr. Oberstlieutenant overlades herved de af Arrestanten Justitsraad Knap igaar i General-Auditør Selmers, Capitain Krauses og Capt. Vagtmester Stenhoffes Overværelse nedskrevne Besværinger til behagelig Erklæring, dog saaledes at de intet herom eller herved indlader Dem med Knap, da hans bittere Udtrykke maa i alle Fald overveies, Sandheden alene prøves, og der hvor man da finder Overbevisning, tager Anledning til at ændre de Tiid efter anden, omendskjønt ved hans egen onde og bisarre Opførsel, ham paalagde svære Indskrænkninger, saaledes, at de for Eftertiden absolut mere lempes efter hans svage Helbred og nu tiltagende Alder. I saadan Henseende tillades ham hermed foreløbende: 1 a 2 Timer om Dagen efter Værets Beskaffenhed at tage Bevægelse i Fæstningens under Opsyn af Vagten. Hans Værelse skræbes og tøes fra øverst til nederst, og ham tillades det nærmeste Værelse, indtil hans eget er blevet vel tørred og udluftet; baade hans Gang og Sengklær udhænges og luftes, Værelset røges med frisk Ener eller modne Enebær, som af Kommandanten besørges hentede. Spise leveres ham gennem den der anbragte Dør, og ikke som hiidtil igjennem den derpaa anbragte Klap, og naar ved næste Maanedes Begyndelse Officerer her af Garnisonen igjen Tourvis gives Posten paa Munkholmen, kan forventes en fuldstændig Instrux for de samtlige Fangers Bevogtning og Friheder.

Trondhjem den 20. Augustii 1803.

G. F. von Krogh.

Til
Hr. Oberstl. von Lehne.

n. Da Arrestant Justitsraad Knaps daglige skriftlige Besvæ-
ringer til hver Tiid ere befundne utidige, og han ikke desmindre
continuerer i sin samme Tone, og ikke benytter den ham forundte
Frihed at skrive, til at udvælde med grove Bitterheder og despec-
tueuse Udtalelser imod de Befalinger, han bør adlyde, og for-
vende den til alle Tiider efter hans meer eller mindre slette Op-
førsel, saa nødvendig lempede Behandling til han ved erfarende
Overlast og Rettens Negtelse, og herom henvender sig snart til en,
snart til en anden Uvedkommende, saa at samme med Rette an-
sees som Spirer, der endnu hos ham har sin Næring fra den
Pasquille Aand der altid har besjælet ham, og som den høi Kgl.
Resl. hvorefter han er hensat paa Munkholmen, noksom bekræf-
ter og hans anonyme Breve fra Fæstningen, med mere, senere
beviiser, saa er det til saadant for Eftertiden saa meget muligt er
at gjæmme; at Hr. Oberstlieut. behagelig vil paa agte at intet
skriftlig fra ham vorder afsendt fra Fæstningen, og at han for
Resten behandles efter Dem given Instrux, og Hr. Oberstl. og
den vagthavende Officer blot om saadan Behandling og hans
Opførsel m. m., efter det givne Chema udfærdiger de paabudne
maanedlige Lister.

Trondhjem 15. Octbr. 1803.

G. F. von Krogh.

Til
Oberstl. von Sønnech.

o. Skrivelse fra Kjøbenhavn til General von Krogh af 7.
April 1809 om Knaps Forflyttelse til Aggerhus Fæstning i Chri-
stiania paa samme Vilkaar uden Udgift for det Offentlige. Deres
Exellence skulle vi altsaa hermed tjenestligst have anmodet om,
behageligen at foranstalte fornævnte Knaps Omflytning fra Munk-
holmen til Aggerhus Fæstning, hvis Kommandantskab vi herom
have underrettet og til sin Tid meddele os en Beretning, over de
dermed medgaaende Omkostninger, paa det de derefter kunne
foranstaltes den militaire Fonds erstattede paa den Cancelliets

Skrivelse ommeldte Maade. Hvilket herved communiceres Trond-
hjems Fæstnings Kommandantskab til Efterretning og videre Be-
kjendtgjørelse, og fornøden Foranstaltning.

G. F. von Krogh.

(Efterskrift). Nærmere Forholdsordre skal blive meddelt,
hvorledes Justitsraad Knaps Omflytning herfra til Aggerhus Fæst-
ning skal iværksættes.

p. Ved Skrivelse af 5. dennes har det Kgl. General-Kom-
missariat communiceret os, at Hs. Majst. Kongen efter det dan-
ske Cancelliets derom gjorte allerund. Forestilling, under 28.
Decbr. sidstl. allern. har tilladt, at den paa Munkholmen hiidtil
arresterede, forrige Justitsraad Knap maa løslades imod at han
forpligter sig til ikke at forlade Trondhjems Stift, eller i modsat
Fald, og hvis han i mindste Maade foretager sig noget, som kunde
være til Fornærmelse for Agent Bertelsen eller deres Familie, da
uden videre Dom igjen at hensættes paa Munkholmen. Denne al-
lerførste Resl. skulle vi ikke undlade herved tjenestligst at med-
dele General-Kommandoet Norske Armees 2den Divisions Di-
strikt, med Anmodning, at det derefter Fornødne behageligst
maatte vorde foranstaltet.

Christiania, i det Kgl. Norske Commissariats collegio
15. Januar 1811.

Haxthausen.

Birch.

Fisher.

Til General-Kommandoet i den Norske Armees 2den Divisions
Distrikt.

Ovenstaaende allerhøieste Resolution tilkjendegives Hr.
Oberstl. von Lehne herved til videre Foranstaltning.

Trondhjem 22. Januarii 1811.

Efter Ordere
Stenhoff.

v. Det Kgl. danske Cancelli har under 31. f. m. communice-
ret mig Hs. M. Kongens allernaadigste Resl. af 28. f. m. saaly-
dende (angaar Frigivelsen): Ved at communicere Hr. Oberstl.
dette til behagelig Efterretning, maa jeg tillige tjenestligst anmode

Dem om, at affordre Justitsraad Knap den i allerhøist bemeldte Kgl. Resl. ham paalagte Forpligtelser og samme mig derefter tilstille.

Trondhjems Stiftamtmandskab 17. Januar 1811.

Fred. Trampe.

Til

Hr. Oberstl. von Lehne.

Af Munkholms Papirer hiidsættes i Uddrag endvidere:

1. Fra Lorentz Bertelsen, Kjøbenhavn 20. Decbr. 1788. Om-taler Ildebrand i Trondhjem, 64 Huuse og Gaarde og 12 Pakboder.

2. Fra Do. angaaende Knaps Underholdning.

3. Fra Do. uden Dato, at Knap ikke vil finde sig i den af Just Hansen ydede Underholdning.

4. Brev fra Knap til Kommandanten uden Dato. Er ved Ankomsten til Munkholmen, hvor han siger at være dømt uden Lands Lov og Ret. Forventer at faa leve anstændigt, lige med andre. Jeg ingen Forbryder er, har 5 Børn.

5. Fra L. Bertelsen, Kjøbenhavn 1. Januar 1791 til Sønnech, anmoder om at skaffe Knap en «Fraque» og Væst, et Par Støvler.

6. Fra Do. til Do., Kjøbenhavn 4. Octbr. 1788. Ønsker Efterretning om Knap, fra hvem endnu intet Brev modtaget. Min med ham ulykkelige gifte Datter, hans Kone. Er efter 19 Ugers Sænge lige tærende Sygdom ved Døden afgaaen i sit Alders 23de Aar til megen Bekymring og Smerte for os som hendes Forældre. Alt at tilskrives Mandens slette Handlinger. Nævnes 5 Børn med første Ægteskab. Vidtløftige Beskrivelser over Knaps Forbrydelser.

7. Fra Do. til Sønnech, Kjøbenhavn 26. Mai 1787. Beklager sig over alt for dyr Underholdning, 200 Rdl., da vi tillige maa underholde Knaps Børn.

8. Fra Do. til Do., Kjøbenhavn 10. Mai 1788. En Specification over Knaps medhavende Tøi.

9. Fra Just Hansen, Trondhjem 27. Mai 1788, at naar Knap ankommer til Munkholmen, betaler han efter Agent Bertelsens Forlangende 32 Rdl. 3 Sk. pr. Kvartal.

10. Fra Lorentz Bertelsen til Sønnech, Kjøbenhavn 14. Mai 1788, om Udbetaling af 32 Rdl. 3 Sk. ved Just Hansen.

11. Do. til Do., Kjøbenhavn 25. Octbr. 1788. Beder om at Knaps Skrivelser maa leveres Just Hansen. Denne Justitsraad Knap sad altsaa paa Munkholmen fra 1787 til 1811, ca. 23 Aar.

RITMESTER IVER TYRHOLM HANSEN

er født paa Moss 26. Januar 1762. Var ansat som Lieutnant, men blev formedelst en Forseelse entlediget og sat paa Munkholmen som Straffange og hvorom haves følgende Oplysninger:

Resl. af 21. Febr. 1789: At afskediget Lieut. Hansen skal hensættes paa Munkholmens Fæstning med 1 Mark daglig til Underholdning, hvilket senere blev videre stadfæstet, Resl. 10. Febr. 1790, samt 1791, 18 Rdl. 40 Sk. aarlig til Lys og Brænde. Endelig bliver han efter Resl. 20. Juli 1800 løsladt af sin Arrest med Behold af sine havende 24 Sk. daglig og under Vedkommendes Ansvar og Tilsyn.

Han hensad altsaa paa Munkholmen i 11 Aar. I Krigsaaret 1808 optages han atter i militær Tjeneste som Ritmester ved Landværns Dragoner og kommanderer en Eskadron paa 120 Mand mod 50 Rdl. maanedlig. Kantoneres da i Trondhjem. I Aaret 1806 bor han i Opdal og i Slutningen af 1808 findes han i Værdalen, men maa snart efter have faaet sin Afsked og det uden Pension, som han forgjæves søgte efter. I Aaret 1810 gifter han sig med en Enke efter en Bondemand paa Gaarden Grevskot i Skogn, fik mange Børn, der alle opdroges i Bondestanden, levede i smaa Kaar og døde som Kaarmand paa samme Gaard den 21. Febr. 1853, 91 Aar, efter 7 Ugers Sengeliggen og efter i flere Aar at have tabt Synet og var allerede i 1849 sat i Umyndigheds Tilstand. Efter sin Søster paa Moss fik han ifølge Testamente 500 Sp.

Af Munkholmens Papirer udsættes her i Uddrag:

a. Brev fra G. F. v. Krogh til Sønnech 21. Febr. 1789. Efter Kgl. Resl. skal den i Agerhus Fæstning afskedigede Lieutnant Hansen som har været under Action for falske Banco Sedlers Forfærdigelse, hensættes paa Livstid i Munkholmens Fæstning, og der nyde 1 Mark daglig af Kongens Kasse i Underholdnings Penge.

b. Do. til Do. 4. April 1789 angaaende Undsætningspengene.
 c. Do. til Do. 12. Septbr. 1789. At Hansens Forflytning sker ved det Trondhjemske Skarp-Skytter-Compagni paa sin Hjemkomst til Trondhjem fra Blackjer.

d. Skr. fra J. E. Scheel til Major Sønnech, Christiania 12. September 1789. Derom nærmere Beretning samt at Hr. Lieut. von Richlelieu til Arrestantens Forpleining faar 24 Skilling daglig. Endelig maa jeg melde at Arrestantens Sager, som herfra er afsendte til Vands til Udleverelse til Hs. Høivelbaarenhed Hr. Stiftamtmand Fjeldstedt som derom er tilskrevet det fornødne.

e. Resl. fra Christian den 7., Kjøbenhavn 23. Januar 1789. (Christian Rex, formodentlig egenhændigt). Angaar Dommen mod Herman Kræfting (død i Bergen 19. Febr. 1882) og hans Broder Lt. Hansen. Den første er tilfunden at straffes paa Ære, Liv og Gods, men den sidste frikjendt for videre Tiltale, — har bemeldte Hansen til den vagthavende Officer leveret en Seddel paa Fransk og Dansk af Indhold, at han vilde straffes fordi han havde indviklet sin Broder i den Sag som de begge var arresterede for, hvilket han siden har gjentaget for Notario, men at det ved nærmere Undersøgelse af den i Sagen forhen allern. anordnede Commission, saavel som de fremlagde Attester er befundne, at han undertiden er berøvet Fornuftens fulde Brug, ligesom ogsaa i Arresten har søgt at gjøre Vold paa sig selv; desaaarsag Du haver indstillet, at han maatte henbringes til et Sted, hvor han som Afsindig kunde bevares med Sikkerhed for Liv og Lemmer. Da vi nu af de under denne Sag forekommende besynderlige Omstændigheder i Særdeleshed have lagt Mærke til, at bemeldte Lieutenant Hansen ved vores høieste Ret er frikjendt for det under Actionen paatalte Factum, at der i Hensende til den af ham selv angivne nye Forbrydelse, at have forfærdiget henved 2000 Rdl. falske 5-Rdl. Banco-Sedler, aldeles mangler Corpus delicti; at hans Depositioner bære tydelig Kjændemærker af en forvirret Tænke- og Indbildningskraft, samt Kjedsommelighed til Livet, ligesom og at Broderen Herman Kræfting frivillig har opofret sig for at frelse sin Broder, da det efter de senere Data i Sagen neppe kan sættes i Tvivl, at jo Hansen har været Hovedmanden, og denne ved Forhøret har erklæret og igjentaaget, at Herman Kræfting længe har fraraadet ham sit Foretagende at gjøre Bancosedler. Saa giver

vi dig herved tilkjende, at vi, i Betragtning heraf, allernaadigst ville have fornævnte tvende Delingqventer Herman Kræfting, og forrige Lt. Hansen saaledes benaadede, at den første maa hen sættes i Bergenhus Fæstning, udi sikkert, dog taaleligt Fængsel, paa Livstid; og den sidste ligeledes i Munkholms Fæstning under sikker Bevogtning, saa længe han lever, dog at han i sit Fængsel behandles saa lemfældigt som det efter Omstændighederne er muligt, samt at de hver tillægges 1 Mark daglig.

f. Fra Stiftamtmand Fjeldstedt til Major Sønnech, Trondhjem 10. Febr. 1790. (Angaar Underholdningspenge).

g. General G. F. v. Krogh ligesaa.

h. Fra det danske Cancelli, Brandt, Schow, Colbjørnsen, Reiersen til Generalitetet 24. Decbr. 1790. Angaar Ansøgning om 18 Rdl. 40 Sk. til Brænde, der modsiges, men hvor det til Slutning hedder: «men dersom det alligevel skulle være brugeligt ved Arrestanter, som have et eget Værelse paa Munkholmen, at de foruden Underholdningspenge, nyde fri Ildebrand og Lys, haves desuagtet, intet mod, at han dertil forundes det fornødne. (Herom flere Brevskaber).

i. Fra Generalitetet, undertegnet Wackenitz, Wessel, Haxthausen, Christiania 25. Octbr. 1794. Angaar at den I. T. Hansen efter hans Forældre tilfaldne Arv, 227 Rdl. 3 Skilling, 511/13 S., maa ligesom andre umyndiges Midler forblive under Øvrighedens Behandling paa det Sted, hvor den er falden, samt at bemeldte Øvrighed maa være bemyndiget til at assistere ham dels med Renterne og dels efterhaanden med noget af Capitalen, ligesom hans Trang til Klæder eller andre Nødvendigheder maatte udfordres det af Kommandantens Attest maatte bestyrke at saadant er ham tjenligt.

k. Angaar Hansens Løsladelse:

1. Af vedlagte Skrivelse fra Stiftet af 2. Juli vil Hr. Major behagentlig erfare, at Hs. Mjst. Kongen allern. har skænket forrige Lieut. Hansen hans Frihed paa de Vilkaar, som udi det Kgl. Cancellis Skrivelse til Stiftet af 20. Juni fastsættes og hvoraf følger fidimeret Copie. Paa vedkommendes Anfordring ville Hr. Major altsaa behage at aflevere ham (m. m.).

Trondhjem 3. Juli 1800.

G. F. v. Krogh.

2. Paa Stiftets Vegne, Angell, til Exell. General v. Krogh, Trondhjem 2. Juli 1800.

Promemoria. Til Deres Excellence har jeg herved den Ære at fremsende allern. Resl. af Dato 20. f. m., hvorefter forrige Lieut. Hansen skal udlades af Munkholms Fæstning og gives sin Frihed, dog med de Vilkaar at han modtages af N. N. i sit Hus med Videre.

3. Afskrift af Christian den 7de, at Hansen efter Ansøgning frigives — at han ikke maa forlade Distriktet & c. —, og endelig at han maa forblive i sit Fængsel saa længe han ei paa anden Maade kan erhverve til sit Ophold.

Fredriksborg den 20. Juni 1800.

Christian R.

LIEUTNANT C. TIDEMANN.

blev sat paa Munkholmen 14. Marts 1793, bevilget 72 Rdl. til Forpleining og 18 Rdl. 40 Sk. aarlig til Lys og Brænde. Frigives 14. Marts 1794 med Betingelse at opholde sig i Danmark og erholdt sin hidtil havte Forpleining 78 Rdl. Hvorefter hans Forseelse bestod sees ikke. (NB. Var for: «brugte Trudslers mod og Forgribelse paa Svigerfaderen, Oberst Schwensen).

Af Munkholmens Papirer hiidsættes:

a. Fra General v. Krogh til Sønnech, 14. Mai 1793: At forrige Lieutnant Tidemann, som paa Kongens Naade er udsat som Arrestant i Agerhus Fæstning, skal forflyttes derfra til Munkholmen.

b. Fra Do. til Do., 19. Marts 1793, med Oversendelse af Dommen i Kopi gaaende ud paa, at Tidemanns paaberaabte Raserie, om hans Forgribelse ved ærerørig og fornærmelig Skrift og Tale imod hans Regiments Chef og Svigerfader Hr. Oberst von Schwensen og Frue Oberstinden, som hans Svigermoder, i hvorvel han derved, lig et rasende Menneske, uden noget Overlæg eller Tilfredsstillelse for den Lidenskab, som da havde bemestret hans Tiid, blot har stormet til sin egen Ulykke, og derhos proclameret Trudslers imod sine Svigerforældre, som han udi en mindre Grad af Sinds-Lidelse, nødvendigen maatte have indseet, at han fra samme Øieblik af maatte blive sadt af Stand til at iværksætte.

Thi da dette Raserie, forsætteligen er bleven tilveiebragt ved Spirituosa enten formedelst Glæde eller Forbrydelse — — saa vil de ergangne Forbrydelser ansees for fuldkommen frivillige.

De af ham udøvede fornærmelige Udtrykke imod Hr. Obersten ere: Slyngel, Æsel, Dum-Obriste, at han heller vil staa under Profosens Kommando end en saadan Obriste, eller og tjene som Musquetair i Sverrig; at Hr. Obristen er fød til at være Corporal og ikke Obrist, og imod Fru Obristinden: at hun er en nederdrægtig ondskafuld Qvinde, samt at han for Eftertiden vil ansee og begge Dem begge for det skjændsfuldeste Kjøterpak, item at han ved dem vilde gjøre sig ulykkelig og hevne deres Nedrigheid, og at Hr. Obristen aldrig skulde undgaa hans Haand. Hermed har han da i groveste Maade, som tildels er skeed i Overværelse og Paahør af den gemene Mand, tilsidesat al Lydighed imod de allernaadigst udgangne Subordinations og andre derhen hørende Love, al Respect og Ærefrygt for hans Regimentschef og al pligtig Ærbødighed imod hans Svigerforældre.

At Hr. Obristen saa ædelmodigen ytrer Tilgivelse og ønsker Naade for Lieutnanten og hans Frelse, for saavidt det kan bestaa med Lovene, og hans Respect som Regimentschef, samt hans og Frues Ære og den almindelige Sikkerhed, det vil nu heller ikke kunde komme udi nogen Betragtning til Formildelse af Straffene — —. Men Krigsretten har efter Sagens overveiede Omstændigheder, og paa Grund af den 11. og 26. Krigs Articul, samt og i Hensigt til Lovens 6te Bogs og 5te Capitel for saavidt den paa Svigerforældre kunde være at applicere.

Kjendt for Rett.: At Pr. Lieut. C. von Tidemann næst offentlig at gjøre sin Regimentschef og sine Svigerforældre den vedhørlige Afbigt, bør at have sin Charge forbrudt og være casset samt som Fæstningsarrestant hensættes paa Kgl. Naade, paa en af de udi allern. Resl. af 11. Mai 1765 bestemte Fæstninger. Saa bør han og at betale til Justitsprotocollen 8 Rdl.

Motzfeldt.

Engelhart.

De af Pr. Lieut. C. von Tidemann imod hans Regimentschef og Svigerfader, Obriste von Schwensen, og imod hans Svigermoder Obristinden mundtlig og skriftlig brugte ærenærgaaende Skiildsord og skiendige Udladelser bør døde og magtesløse at

være, og ikke komme dem til Forkleinelser paa Ære eller gode Navn og Rygte i nogen Maade. For det øvrige stadfæste Vi herved denne Krigsrets Dom, og ville, at forrige Pr. Lieut. v. Tidemann skal hensættes paa Aggerhus Fæstning.

Givet paa vort Slot Christiansborg i vor kongelige Residentsstad Kjøbenhavn den 26. Octbr. 1792.

Christian R.

Denne forestaaende Krigsrets-Dom og Kgl. allern. Resl. er i Dag bleven forrige Lieut. Tidemann forkyndt, inden en Samling af Garnisonens Herrer Officerer paa Aggerhus Fæstnings Kommissions-Stue, hvorved han, Tidemann, afgav vedlagte skriftlige Afbigt.

Aggerhus den 9. Novbr. 1792.

Hesselberg.

LIEUTNANT I SØETATEN, GEORG JACOB (FRED.) KRYGER.

«Resolution af 24. April 1798 fra Kommandør Raneshardt i Søetaten med Kopi af Krygers Dom, og Kgl. Resl. at hensættes paa Munkholmen for Levetid med 7 Mark ugentlig, «hvilket samme Aar forhøiedes til 8 Sk. daglig i Forpleiningspenge, og endvidere bevilget 18 Rdl. 40 Sk. aarlig til Lys og Brænde.» «Efter Resl. 1800 er Arrestanten skjænket Friheden med 219 Rdl. 80 Sk. Reisepenge, under Betingelse at reise udenlands,» hvortil han fik 220 Rdl. Reisepenge. Blev straffet for «Falsk». Blev «kasseret».

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

a. Fra Krogh til Major Sønnech 21. April 1798, at Lieut. Kryger efter at have været kasseret, skal hensættes paa Munkholmen paa Livstid og der forlægges med 7 Sk. danske ugentlig.

b. Afskrift af den vidløftige Dom, 9. Martii 1798, hvorefter denne Kryger skal have udstedt en Vexel med falske Navne, stor 505 Rdl., opbrudt Seglet i sit Fallitbo og udtaget en Del der indsatte Varer.

Dom: Den over Pr. Lieutenant G. J. Kryger ergangne Krigsrets Dom ville vi herved allernaadigst have stadfæstet, dog saaledes at bemeldte Kryger, istedetfor at miste Haand og Ære, hen-

sættes for i Livstid i Fængsel paa Fæstningen Munkholm i vort Riige Norge.

Kjøbenhavn 23. Martii 1798.

Christian R.

CAPITAIN-LIEUTNANT PHILIP WM. SCHULTZ

og STABSCAPITAIN N. WESTERHOLDT.

Om disse to hedder det:

1801 August 29., at Capt.-Lieut. Schultz og Stabs-Capt. Westerholdt skal hensættes i Arrest paa Munkholmen sin Levetid og nyde 24 Sk. daglig, til Underholdning samt hver 18 Rdl. 40 Sk. til Lys og Brænde.

1803 April 6. Frigives mod at forlade Riiget. Førstnævnte Schultz sees omkring Aaret 1818 at leve i New York som Skibsconstruktør i nordamerikansk Tjeneste. Ud gav (1795) en Haandbog for unge Styr mænd. Schultz og Westerholdt blev ved Krigsretsdom i 1801 dømt fra Livet for «Feighed», men benaadedes med Hensættelse paa Munkholmen, og skal, efter Forlydende, deres Feighed have bestaaet i, at de under Slaget paa Kjøbenhavns Rehd den 2. April 1801 blev kommanderede ombord paa Flaaden, men vilde ikke indfinde sig. At ingen af disse Søhelte var Nordmænd er vel næsten overflødig at tilføje.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

(von der Osten, død 1801, G. F. Krogh indtræder).

a. G. F. v. Krogh til Major von Sønnech 25. April 1801. Beretning om, at Antoni Kettelsen for falske Banco-Sedler er dømt til at miste Livet, men benaadet med Slaveri paa Livstid og forsendes til Munkholmen og der indsættes til Arbeide i Jern paa Livstid.

b. Do. til Do. 27. August 1801.

Efter Skr. har Hs. Maj. ved allern. Pardon-Patent af 11. f. m. at fritage Schultz & Westerholdt for den dem tilfundne Dødsstraf imod at de hensættes i Fangenskab deres Livstid paa Munkholmen.

c. G. F. v. Krogh til Oberstlieut. von Sønnech (nu avanceret) 9. Septbr. 1801. Beretning om at en Skipper Kornbeck medbringer Arrestanterne Schultz & Westerholdt samt Deling-

qventen Kettelsen til Munkholmen, imod derfor at nyde Fragt 100 Rdl. og i Kostpenger 2 Rdl. ugentlig for de 2 første og 1 Rdl. ugentlig for den sidste. At Arrestanterne Schultz & Westerholdt maa nyde 24 Sk. daglig hver i Forpleining paa Munkholmen.

d. Krogh til Sønnech 9. Decbr. 1801, at Schultz & Westerholdt maa nyde hver 18 Rdl. 40 Sk. aarlig til Brænde og Lys, at disse Brændepenger ligesom Underholdningspengerne kan hæves hos Oberauditør Selmer.

e. Do. til Do. 6. April 1803.

Beretning om at Schultz & Westerholdts Arrest maa hæves, naar de opgive et Sted udenfor Hs. Mjst.'s Riiger og Lande hvor de vilde drage hen, og der er Leilighed for dem direkte fra Munkholmen at kunne blive befordrede dertil, samt at dem forbydes siden, at lade sig finde i Hs. Mjst.'s Stater, da der, naar de imod dette Forbud antræffes, vil blive behandlet efter Loven som Fredløse. Dette at bekjendtgjøre Arrestanterne mod Bevis og med deres Opgivende til hvilket Sted udenfor Hs. Mjst.'s Lande vil begive sig og at Oberstl. i muligste Maade at hjælpe dem til Rette til deres forestaaende Afreise saaledes at de direkte fra Munkholmen gaa ombord. (En Johannes Brodersen, førende Brigantinen «Mercurius», forpligter sig til at bringe Westerholdt til Hamburg 2. Juni 1803).

f. Westerholdt erkjender Modtagelsen af Kopi af den Kgl. Resl. egenhændig underskrevet N. Westerholdt 7. April 1803, samt at han afaar til Hamburg 27. Mai 1803.

g. Ligesaa bekjender Skip. G. H. Simons (2. Mai 1803) at ville overbringe Schultz til Hamburg med Erklæring fra P. Schultz (egenhændig) at han har modtaget Kopi af den Kgl. Resl. Munkholmen 7. April 1803.

h. Resl. fra Generalitetets Collegio i Christiania 4. Juni 1801, at Arrestanten Anton Kettelsen i Trondhjem hensættes i Trondhjems Fæstning under vedbørlig Bevogtning.

PASCHAL PAOLI.

Denne Paoli indkommer som Arrestant paa Munkholmen efter Resl. af 23. Juli 1803 med 16 Sk. daglig til Forpleining og 18 Rdl. 40 Sk. til Lys og Brænde. I 1807 tilstaaet som de andre Fanger 24 Sk. daglig. Løslodes 1814.

Denne Arrestant bærer altsaa besynderlig nok det samme Navn som Corsicas Lovgiver og kjække Forsvarer, Paschal Paoli. (Død i London 1807).

Angaaende denne Fange, giver Fru Dunker følgende interessante Oplysninger: «Denne Paschal Paoli, Søn af en Mand i Christiania, er et forslagent Hoved. Han er oplært af N. N. til alle Slags Underfundigheder, og som det lader til, vil Disciplen vistnok overgaa sin Mester og blive en udlært Skjelm og Bedrager. Rygtet sagde, at hans Forældre havde nogen Tiid opholdt sig paa Corsica, at denne deres ældste Søn var født der, og at den store, berømte General Paschal Paoli, havde staaet Fadder til ham og givet ham sit Navn — — —. Fremdeles at han omkring 1799 etablerede egen Handel, havde kjøbt Jess Ankers Gaard, levede som en Prinds og havde Penger i Overflod. Paa samme Tiid roulerede der en Mængde Sølv-Otteskillinger. Istedet for Dalersedler fik man Tutter med tolv Otteskilling, og da Mængden deraf blev alt for stor, skyndte enhver sig at give dem ud, da man begyndte at skjønne at de var falske, og havde Paschal mistænkt som Falskneren. Fru Haxthausen kom ind i hans Bod, hvor hun kjøbte for en Daler, og leverede ham en Tidalerseddel for at vexe; da han kom frem med 9 Tutter Otteskilling, blev hun ilde tilmode. Maaske tror Deres Naade, at Otteskillingerne er falske, og at jeg selv har forfærdiget dem? var han fræk nok til at sige. Fruen svarede at hun ingen saadan Mistanke havde, og tog imod dem, uagtet han lod som han vilde bringe andre Penger. Nogen Dage derefter, da Paschal om Aftenen var i et Selskab og sad ved Spillebordet, blev han hentet af en Politibetjent og sat fast. Man fandt ikke mange Otteskilling i hans Huus, da han Natten forud havde ladet kjøre ud hele Vognlæs deraf og vælte i Bjørgvin, men man opdagede snart, at han havde en Medhjælper, en ung Mand, Brandt, der opholdt sig i England, hvor de falske Penger blev forfærdiget og derfra sendt til Christiania. Hans Varebeholdning og alle hans Effekter blev nu solgte paa Auktion for, saavidt muligt at erstatte de bedragne deres Tab. Gaarden blev af Bernt Anker foræret til den militære Skole for hvilken Anker stedse viste Predilecition(?) — — —.

Paschal blev dømt til Fæstningsarrest paa Livstid og sat paa Munkholmen, hvilket mig synes at vise ham for megen Ære, naar

man tænker paa, at der havde siddet Griffenfeldt, Falkenskjold og flere mere eller mindre fortjente eller uforskyldt lidende Mænd.

Saadanne Tanker maa dog den daværende Kommandant paa Munkholmen (mig synes han hed Lehne) ikke have havt; thi han levede i den bedste Forstaaelse med Paschal og gav ham endog sin Datter til Ægte. Dengang da Prinds Christan var bleven udraabt til Konge blandt os, løsladedes i denne Anledning flere Livsfanger, deriblandt ogsaa Paschal. Konen og Børnene blev i Trondhjem og han gik til Christiania; hvilken Industri han der drev, er mig ikke bekjendt, dog ved jeg, at han fornemmelig drev sit Væsen som Qvaksalver.

(Fra 1786 til 1805 var Major Sønnech Kommandant paa Munkholmen). Det hedder i Skill. Magasin 1843: frigivet i Mai 1809, mod en af fem Kjøbmænd i Christiania indgaaet Kaution paa 5000 Rdl., «til Betryggelse for det Tab, som kunde flyde af, at han misbrugte sin Løsladelse til Gjentagelse af hans forhen begangne Brøde. «Han var ved Høiesterets Dom af 17. Mai 1803 dømt fra Livet «for at have udgivet falsk Mynt» (Otteskillinger af Sølv), men blev ved Kgl. Resl. af 24. Juni s. A. benaadet med Hensættelse paa Livstid. Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

a. — — «i Betragtning af derhos oplyste Omstændigheder ville vi allernaadigst at den corporlige Straf, som Paoli ved Høiesteretsdom for at have udgivet falsk Mynt er idømt, maa allern. didhen forandres, at han hensættes paa Munkholmen under nøie Bevogtning sin Livstid og tilstaaes 16. S. daglig til hans Underholdning.

Leeren den 23. Juli 1803.

G. F. v. Krogh.

b. G. F. v. Krogh til Oberstl. v. Sønnech 16. Febr. 1805. Anmelder sin Anbefaling til Paolis Løsladelse, og lover Resl. tilsendt naar den ankommer «og som jeg hjertelig ønsker maatte blive til hans Fordel.»

c. Do. til Do. 24. Juli 1805. Cancelliet herpaa svaret, «at da det efter at Cancelliet herom har corresponderet med Collegiet, med Hensyn til de Efterretninger, som haves om forannævnte Arrestant og hans Forbindelse, ansees betænkeligt for det Offentlige, at forunde ham sin Frihed, saa vover Cancelliet ikke, at forestille Hs. Mj. ovenmeldte Ansøgning.»

d. Skrivelse: «Generalen har tilladt at Paoli gjerne kan omgaaes Wildenrath for at lære ham at skrive Engelsk samt at dreje. Iøvrigt vil en Instrux blive given saasnart Forandring skeer med Kommandanten, da man dagligen venter samme.

Trondhjem 30. Novbr. 1805.

Efter Ordre
v. Krogh.

Til den vagthavende Officer paa Munkholmen.

c. Promemoria. Hs. Kgl. Maj. har paa Kommandantskabets derom gjorte Forestilling, allern. tilladt: at Paschal Paoli herefter ligesom de flere Arrestanter paa Munkholmens Fæstning, maa nyde 24 Sk. daglig i Underholdningspenge istedetfor hidtil 16 S. hvilket Hr. Majoren behagelig ville tilkjendegive ham.

Trondhjem 13. Januar 1807.

G. F. v. Krogh.

Til Major von Lehne.

PR. LIEUTNANT WERNER NICOLAI WERENSKJOLD.

Om denne Statsfange hedder det:

Resl. af 17. Octbr. 1804: Skal have sin Charge forbrudt og hensættes paa Munkholmen med 24 Sk. daglig til Underholdning samt 18 Rdlr. 40 S. Aarlig til Lys og Brænde.

Res. 5. Febr. 1805: at der for Kgl. Regning maa anskaffes Seng og Sengeklæder til Arrestanten Lieut. Werenskjold.

Resl. af 5. Octbr. 1807: At Arrestanten Lieut. Werenskjold maa forundes Frihed for at kunne reise udenlands, og derhos meddeles en simpel Afsked som Pr. Lieutenant, dog uden Tilladelse til at bære Mundering eller Felttegn, samt gives i Reise-penge 100 Rdl. hvilke saavel som Afskeden ikke skal leveres ham forinden han er bragt ombord paa det Skib der skal bringe ham ud af vore Riger og Lande. Og skal han ved et Garnisons Forhør betydes at han uden vor Tilladelse ikke maa komme tilbage i vore Riiger, under Straf igjen at vordre hensat paa Munkholmen for Livstid.

Kgl. Resl. 4. Juli 1808: At Lieut. Werenskjold maa tillades at opholde sig i Trondhjems Stift indtil han ved Freden kan komme bort ved Skibslæilighed. I Juli 1808 opholder han sig i flere

Dage som Gjest i Stadsbygdens Prestegaard hos Præst Thaulow, der følger ham tilbage til Byen, og ere begge samme Aften som Gjæster i «Ølsvigen» hos Meincke. Hvad denne Werenskjold har forbrudt, findes ikke annoteret. Fra 13. til 27. August 1808 er han atter Gjest i Stadsbygdens Præstegaard.

Det hedder at han blev straffet for «Overfald» hvilket efter Forlydende skal have bestaaet deri at han gik hjem i Huset til en Superiør (afdøde Generaladj. Widing i Fredrikstad) af hvem han troede sig fornærmet, og pryglede ham ind. Istedet for at reise udenlands gjorde han siden Tjeneste ved Landværnet i 1808, hvorfor han fik Capitains Karakter, og blev senere Overtoldbetjent i Fredrikshald, hvor han døde 1836. Var en Søn af den i 1805 afdøde Capt. Werner Werenskjold ved 2. smaalenske Infanteri-Regiment.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

- a. G. F. Krogh til Oberstl. v. Sønnech 17. Octbr. 1804. Efter Stabs Krigsretsdom, skal Werenskjold have sin Charge forbrudt og hensættes for Livstid paa Munkholmen, at tilstaaes 24 Sk. daglig.

Christiania 11. Octbr. 1804.

Wackenitz.

Bischfeldt.

Til Kommandantskab over de Trondhjemske Fæstninger.

- b. Afskrift af den Kgl. Resl., dømt for Overfald paa Pr. Lieut. Widing — —, at være sidstl. 18. Martii Kl. imellem 10 a 11 Formd. kommen i en vred, truende og med Stok opbragt Stilling under intenderet personlig Angreb paa Klageren i egne Værelser, som altsaa opfordres til gribende Nødværge, hvorved Anklagede, deels attaquerer hiin med Sabelen, der dog uden Skade afpareredes, og deels da Captainen faldt bagover en Seng, ligger paa ham saa længe til Anraab om Hjælp maatte gjøres.

Dette passerede anlediger derpaa von Widing at forkynde Overfalderen Arrest, men istedet for Befalingens Adlydelse, modsætter sig samme, ved ei alene af sin svære staalknappede Stok at give Klageren og et voldeligt Slag over Næsen, men endog til Slutning slaaer ham med Hænderne, i Hovedet i Ansigtet under truende Udtalelser. Ved alle disse forøvede Delicta har Lieut. Werenskjold krænket Husfreden og den

borgerlige Sikkerhed, nedværdiget paa den mest vanærende Maade sin beklædende Charge, mod sin Superieur tilsidesat Respekten &c. — — og maa Forbryderen lide den haarde Straf, som Loven medfører. Pr. Lieut. Werenskjold bør for hans paa Capt. v. Widing udøvede Subordinationstridige og voldsomme Overfald og Behandling, sig selv til Straf, og andre til advarende skrækkende Exempel have sit Liv ved Arquebusering forbrudt der executeres paa den Maade Reglementet foreskriver.

Fredrikstad den 13. Juli 1804.

S. Grüner

Randulff.

Benaadet hvorimod han skal have sin Charge forbrudt og hensættes for Livstid paa vor Fæstning Munkholmen.

Givet paa vort Slot Fredriksborg 28. Sept. 1804.

Christian R. (Copi).

- c. G. F. v. Krogh til Sønnech 19. Decbr. 1804.
Angaar 18 Rd. 40 S. til Brænde og Lysning.
- d. Do. til Do. 11. Januar 1805. At Arrestanten Werenskjold, saa vel som Paschal Paoli maa nyde 18 Rd. 40 S. aarlig til Brænde &c.
- e. Krogh til Sønnech 5. Febr. 1805, at Werenskjold maa, for Kgl. Regn. anskaffes en Seng med Sengklæder.
- f. Do. til Major Lehne, Kommandant paa Munkholmen Fæstning, 5. Octbr. 1807. At Werenskjold forundes sin Frihed, for at kunne reise udenlands og derhos meddeles en simpel Afsked som Pr. Lieutnant, dog uden Tilladelse at bære Mundering eller Felttegn, samt gives i Reisepenge 100 Rdl. hvilke, saavel som Afskeden, dog ikke skulle leveres ham, forinden han er bragt ombord paa det Skib, der fra Trondhjem skal bringe ham ud fra vore Riiger og Lande — —, og dertil ikke komme tilbage under Straf igjen at vorde hensat paa Munkholmen for Livstid.
- g. G. F. v. Krogh til Major Lehne 17. Octbr. 1807, at det selvfølgelig har ophørt med at holde ham indelukket, under Laas, som de øvrige Arrestanter, men maa nyde al den Frihed som kan bestaa med den ham forbundne Kgl. Naade.
- h. Do. til Oberstl. von Lehne 4. Juli 1808:
Hs. Majestæt har under 20. Mai d. A., allern. resolveret

at forhenværende Lieutenant Werenskjold maa udgaa af Munkholmens Fæstning, og tillades det ham derhos, at opholde sig i Trondhjems Stift, indtil han ved Freden kan komme bort ved Skibslæilighed, hvilket Hr. Oberstl. vil behage at tilkjendegive ham.

Ovenstaaende communiceres Hr. Lieutnanten med megen Deltagelse.

G. F. v. Krogh.

POUL MOTH WILDENRATH.

Var Underofficer ved det Vestindiske Artilleri. Efter Resl. af 5. Septbr. 1804 skal han hensættes paa Munkholmen sin Livstid. Efter Do. af 13. Januar 1808:

At Arrestanten Poul Wildenrath frigives af sin Arrest mod at forlade Kongens Riiger og Lande, og gives ham til Afreisen 50 Rdlr.

Af Munkholmens Papirer hiidsættes i Uddrag:

- a. Krigsretsdom over Wildenrath, Underofficer ved det Vestindiske Artilleri, for mordisk Overfald paa Lieutenant Bryggemann, dømt til at miste sit Liv, hvilken Dom er formildet der-til, at Wildenrath mister sin Frihed og sættes paa Munkholmen paa Livstid. Skrivelse herom er fra Krogh til Oberstl. Sø-
nech, 5. Septbr. 1805. Fangen at erholde 24 Sk. daglig. Forventes daglig fra sit Fængsel i Kjøbenhavn.
- b. Fra G. F. v. Krogh til Trondhjems Fæstnings Kommandantskab 13. Januar 1808. Krogh modtaget Skrivelse fra Hs. Høi Fyrstelige Durchlaughtighed Landgreve Carl af Hessen under 16. Decbr. 1807 der melder om Resolution.

I følge Størrelsen af den Forbrydelse som den paa Munkholmen arresterede P. M. Wildenrath, har begaaet, og den i følge heraf, tildømte Straf, kan jeg ikke bevilge ham hans Frihed som Fange og at placere ham som Officer; derimod vil jeg bevilge, at han løslades af sit Fangenskab, paa de Vilkaar: at han strax forlader Kongens Riiger og Lande, og ingensinde retournerer til samme, og gives ham, ved sin Afreise 50 Rdlr.

- c. G. F. v. Krogh til Trondhjems Fæstnings Kommandantskab 13. Mai 1808:

Kgl. Resl. at Wildenrath fritages fra Forpligtelsen at forlade

Kongens Land og Riiger, og at det skal være ham tilladt at opholde sig ogsaa i disse Lande, dog at han ikke maa indfinde sig i Vestindien under Straf at han hensættes igjen i Munkholmen paa Livstid.

NIELS JØRGENSEN.

Kgl. Resl. af 14. April 1807 at han sættes paa Munkholmen paa Kongens Naade og paa Familiens eller egen Bekostning. Hans Forbrydelse sees at bestaa i Forfærdigelse af falske Banknoter. Frigivet i Mai 1809.

Her er kun at tilføje:

Andragende fra Proprietair Jørgensen om at hans Søn Niels Jørgensen der har gjort falske Bancosedler, maatte forvises Kongens Lande og Riiger, Hs. Majst. formilde Høiesteretsdommen (at miste Ære, Liv, Gods) saaledes at N. Jørgensen hensættes paa Munkholmen paa egen Bekostning.

Kristiania 14. April 1807.

CHIRURG WOLLERT.

I Aaret 1822, den 7. Decbr. foregik hos en Bager Brun et skrækkelig Mord, idet denne Wollert i vildt Raseri, der senere blev gjort til Sindsvaghed, dræbte en Pige og i Galskab sønderskar Legemet i mangfoldige Dele og hvoraf mange kastedes ud paa Gaden. Denne Begivenhed vagte, som rimeligt var, megen Sensation. Wollert sendtes paa Munkholmen, hvor han formentlig døde efter faa Aars Forløb.

Til Belysning opsættes her følgende af Kommandant Hjorts opbevarede Antegnelser, først begyndt 1824:

1824: Marts 30. Wollert urolig. 31. ligesaa.

April 1. (Hjort modtager Wollert efter foregaaende Forhandling til Bispning og Forpleining).

April 28. Var Wollert hel uartig baade mod Lieut. Johnsen og mig, var heel grov, udskjendte os for Slyngler og klagede over at han ikke fik Mad, men at Soldaterne spiste den op — —. Jeg maatte saaledes bruge alvorlige Trudslar, viste ham Jernene og 3 Riis, med Befaling til Lieutnanten at han skulde bruge dem saasnart han var uartig.

Mai 17. Om Aftenen og Natten var Wollert meget urolig, meget trossig med Støien, Banden, Skjelden, brugte Skammelene at dundre med — — m. m.

Mai 18. Om Morgen Kl. 8½ slet erholdt Wollert Riis, og vedblev han endda sin Uartighed, men faldt til Slutning til Bønnebogen.

Juni 2. Klippet Wollerts Skjæg og Negler.

Septbr. 5. Wollert rene Lagener m. m. Udleveret ham ny graa Vest og Buxer, nyt Dækken, Halstørklæde, Strømper og Skjorter.

Septbr. 30. Om Aftenen var Wollert meget uartig mod Lieut. Johnsen og Vagten, hvilke sidste han beskyldte for have opspist og ombyttet hans Middagsmad, brugte adskillige ubeqvems Ord, at Soldaten var Tyver og Kjæltringer.

Octbr. 1. Om Morgen Kl. 8 skulde Wollert være afstraffet men da han i Lieut. og Vagtmandskabets Nærværelse bad meget om Forladelse blev Straffen indtil videre udsat da han lovede Forbedring.

1825. Septbr. 3. Faaet reen Skjorte og reen Lagener.

1826 Septbr. 5. Wollert ude og taget Bevægelse fra 9 til 11 Formd.

Novbr. 6. Sendt Capt. Sommerschild mine Antegnelser angaaende Wollerts Forpleining samt Beregning over hvad hans Bespisning vil koste 1 Aar.

1827 Januar 16. Erholdt en Bog til Wollert fra General Birch, Holbergs Store Helte og berømmelige Handlinger.

Januar 18. Om Middagen var Wollert rent uartig og skauede sterkt fordi han fik Melkesuppe og saltsprængt Qveite. Udskjeldte Garnisonen for Soldaterpak, Tyvepak o. m. Jeg tog No. 46 med mig og gik derop, og da sagde han at han fik forlidt Mad og at de havde opspist for ham, en ny Portion blev opbaaret og 4 Riis forfærdiget.

Januar 19. Været oppe og taget Wollert i Skole fra igaar, vist ham Jern og Risene, men han bad om Tilgivelse. Saavidt Dagbogen.

Af Arkivet noterer Hjort følgende Poster:

1823 Resol. af 13. Septbr. at den afskedigede Comp. Chirurg Wollert skal hensættes under Sikker Bevogtning paa Munk-

holmens Fæstning og om han der kan erholde Forpleining og Opvartning — —.

Octbr. 23. Trondhjems Kommandantskab med Befaling om den 1. Novbr. om Morgen Kl. 8 at afhente Wollert og Markententeren, tillige da Wollert ikke er Statsfange, men hensættes paa Munkholmen for Afsindighed, som alene maa holdes vel indelukket og henstillede det til min Conduite Wollerts Behandling.

Af Munkholms Papirer hidsættes i Uddrag; og hvorom findes en Masse Papirer:

- a. Hegermann til Capt. Hjort 31. Octbr. 1823. Beordres til med Lieut. Johnsen fra Hovedvagten her at bringe Wollert til Munkholm. Den Soldat og Kone, som havde paataget sig Wollerts Forpleining, ville ligeledes indfinde sig og blive at anvise Underofficers Barakken til Beboelse.
- b. Do. til Do. 24. Septbr. 1823. Da der ikke er Plads i Daarekisten, bliver Wollert at indsætte paa Munkholmen.
- c. Do. til Do. 28. Octbr. 1823. Om Ophold, Bespisning og Sengested &c.
- d. Do. til Do. 4. Decbr. 1823 Do. Do.
- e. Do. til Do. 30. Decbr. 1823 Do. Do.
- f. General Birch til Do. 2. April 1824. Om Hjort vil overtage Forpleiningen.
- g. Do. til Do. 3. April 1824. Hjort overtager Forpleiningen, Soldat og Kone tilbage til Byen.
- h. Hegermann til Hjort 13. August 1824. Om videre Forpleining.
- i. Do. til Do. 20. Octbr. 1823. Om Anskaffelse af Feltjern.
- k. Do. til Do. 16. August 1824. Om Do. af Sengeklæder.
- l. Birch til Munkholms Kommandantskab 23. August 1826. Wollert tillades at bruge Briller og Bøger, ligesom Kommandanten kan tillade Wollert at komme ud i Luften.

Birch. Boye Krag.

- m. Hegermann til Do. 22. August 1823. Wollert at komme i fri Luft 1 Time daglig.
- n. Do. til Do. Kommandantskabet vil behage besørge afdøde Wollerts Begravelse paa mest besparende Maade.
Hegermann B. Krogh.
- o. Do. til Do. Om Begravelsen, 6. Januar 1834. Wollert hensad altsaa paa Munkholmen fra 31. Octbr. 1823 til ovennævnte Dødsdag, 6. Januar 1834.

BALTZAR WILHELM SCHMEERFELDT,

Forhenværende svensk Cornet.

Af Munkholmens Papirer her i Uddrag:

General G. F. v. Krogh til Oberstl. v. Lehne 12. Januar 1843. At bemeldte Schmeerfeldt for bevæbnet at have indsneget sig i det Kgl. Palais paa Amalienborg og der i Hs. Majestæts allerhøieste Nærværelse fremdraget den ene av de ladte Pistoler hvormed han var bevæbnet, er befunden at have sit Liv forbrudt. Benaadning: at forhenværende Cornet. B. W. Schmeerfeldt beholder Livet, Hvorimod han skal hensættes i fængsel paa Munkholmen paa Livstid, under den strængeste Bevogtning. Dog skal han for det første forblive i Citadellet Fredrikshavn, hvor han nu sidder, under streng Bevogtning, indtil vor nærmere allerhøiestes Befaling.

KARL LØVENDAL.

Samtidig med Griffenfeldt, vilde gjælde for en Søn af Gyldenløve. Efter nogle Opsatser i Dagsposten, Octbr. 1881, gjen gives i Uddrag:

Som bekjendt havde Ulrich Fredrik Gyldenløve i et hemmeligt Ægteskab, som Faderen, Kong Fredrik den Tredie ikke vilde anerkjende, med Sophie Urne, en Søn, Waldemar Løvendal, der senere var Statholder i Norge, men endte i Sachsisk Tjeneste. Et ungt Menneske, som kaldte sig Karl Løvendal, vilde ogsaa gjælde for en Søn af Gyldenløve. Tjente først paa den danske Flaade men var i meget trange Kaar. I Aaret 1684 kom han til Danmark, hvor han blev arresteret og gik under Navnet den Falske Løvendal. Han sad først paa Nyborg Slot under streng Bevogtning, da 32 a 33 Aar og maatte altsaa, hvis dette var rigtig, være født efter sin foregivne Faders Ægteskab med Marie Grubbe. Inden Aarets Udgang kom han paa Munkholmen, men hans senere Skjæbne er ubekjendt. Han havde, maaske i Krig mistet sit ene Øie.

REGISTER